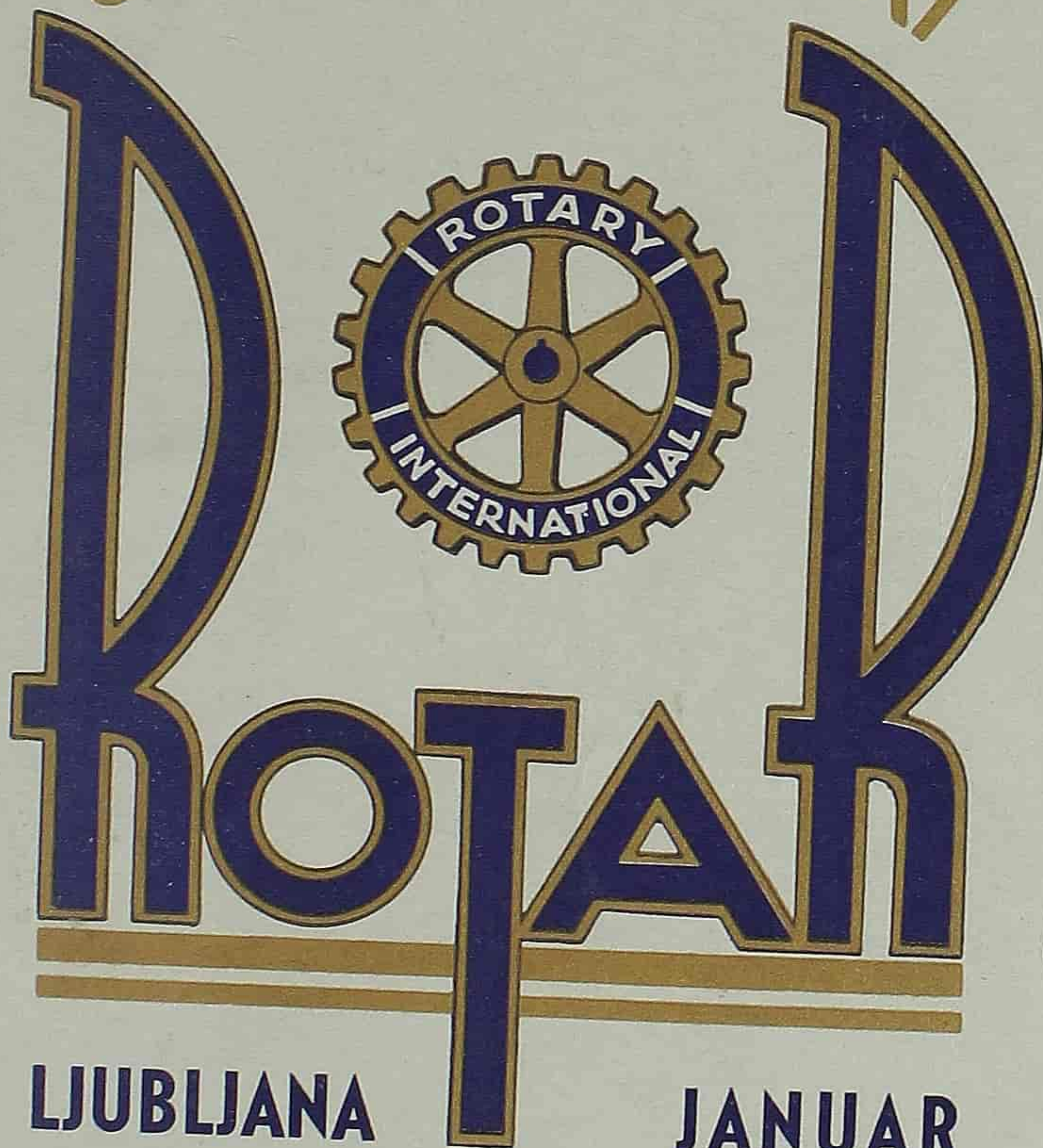

JUGOSLOVENSKI

LJUBLJANA

JANUAR

1939

S A D R Ź A J :

SEDMO MESEČNO PISMO GUVERNERA.

ČLANCI:

Čestitanje Nove Godine doživotnom počasnom guverneru Nj.
Kr. Vis. knezu Namesniku Pavlu.
Deset godina beogradskog kluba.
Naši Franjevci.
Problem Sredozemnog mora ne postoji.
Konvencija u Clevelandu.

PRETSEDNICI I TAJNICI KLUBOVA NAŠEG DISTRIKTA.

IZ NAŠEG DISTRIKTA:

Promene u članstvu. — Rad naših klubova. — Gde se sastaju
i gde otedaju rotari. — Prisustvovanje na klubskim sastancima.

GODINA VI
15. I. 1939

JUGOSLOVENSKI ROTAR

BR. 7

UREDNIK: DR. IVAN SLOKAR, GUVERNER 77. DISTRIKTA,
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10, TELEFON BR. 20-57

IZLAZI SVAKOG 15.-OG U MESECU
CENA GOD. DIN 144 • BROJ DIN 12

SEDMO MESEČNO PISMO GUVERNERA

Pretsednicima i tajnicima svih klubova

Ljubljana, 11. januara 1939.

Mila braćo!

I. U svome poslednjem mesečnom pismu imao sam čast, da Vam čestitam novu godinu; to znači da sam Vam tom prilikom želeo u novoj godini uspešni i blagoslovljen rad. Sasvim prirodno se te želje odnose na rad u svakome pravcu Vašeg udejstvovanja a meni, kao pretstavniku naše organizacije za jugoslovenski distrikt stavljena je u dužnost briga i želja, da bi se rad rotara kretao uvek i samo u pravcu rotarskih ciljeva. U tom smislu moja je želja, da bi svim klubovima uspelo da podignu nivo rotarskog idealnog shvatanja u radu njihove braće i da bi preko toga zdravom ekstenzijom postigli i povećanje kruga ljudi, koji se mogu dičiti članstvom i veseliti sudelovanjem u našoj zajednici.

II. Decembra meseca sam Vas u svome mesečnom pismu pozvao i zamolio, da ispitajte svoju savest u pogledu rotarskog rada u prošlom polugodištu. Nisam tražio odgovora na postavljena Vam pitanja nego jedino sugerirao, da bi klupski funkcioneri sami sebi odgovorili. Držao sam se načela, da je poznavanje samoga sebe najteže i da je kritika lakša od stvaralačkog rada. Ipak smatram za svoju dužnost, da kažem nekoliko reči o svojim vlastitim izkustvima u pogledu rada klubova našeg distrikta. U našoj su državi prilike mnogo skromnije nego u Severnoj Americi, Engleskoj, Francuskoj i nekim drugim državama a i imovne

su prilike i životni standard i kod rotara u tim državama mnogo povoljniji nego kod nas. Velika zaposlenost prosečnog građanina u njegovoj profesiji absorbira njegovu fizičku radnu snagu i njegov duhovni kapacitet. Uzimajući sve te okolnosti u obzir, sasvim je razumljivo, da nije lako, tražiti da naša braća žrtvuju sav ostatak svog slobodnog vremena za rad u klubu i klupsku administraciju. Toliko je veća zasluga svih naših članova, koji doprinose velike žrtve i čija imena redno i ponovno srećam ne samo med funkcionarima klubova nego i u zapisnicima klupskih sastanaka kao referente, predavače, organizatore i td. Vrlo mi je ugodno i milo što mogu na ovome mestu da konstatujem, da rotarski rad u našem distriktu u ničem ne zaostaje za tim pokretom u drugim distriktima. I ako ima kod nekih klubova izuzetnih nedostataka (a gde ih nema?) ta činjenica ne može ništa da menja na mome povoljnom opštem mišljenju i sudu.

Ako sam ja zadovoljan, nesme zbog toga ni jedan klub, pa niti najbolji, da bude zadovoljan sa prošlošću, jer prošlost ima i treba da bude jedino temelj za još bolju budućnost. Ne smemo da se sunčamo i da uživamo u samozadovoljstvu i da se time pretvorimo iz producenata u konsumente. Ljudi, koji žele da se koriste radom drugih, ima uvek i suviše dovoljno, dok nikad dosta nema idealnih radnika uvek punih dobre volje da snose i velike žrtve u svrhu služenja bližnjemu i čovečanskoj zajednici.

III. Prema zaključcima sastanka pretsednika i tajnika našeg distrikta održaće se distriktna konferencija 5. 6. i 7. maja o. g. u Ljubljani. Ljubljanski klub već je otpočeo sa pripremnim radovima oko organizacije tog zbora, koji treba da bude velika manifestacija našeg značajnog pokreta. Molim Vas, draga braćo, da u svome klubu pokrenete odmah pitanje učestvovanja Vašeg kluba. Želeo bih, da učestvuju kao delegati sadašnji i novoizabrani pretsednici i tajnici svih klubova. Osim povlastica na železnici olakšaće dolazak delegata i činjenica što će se putni trošak zvaničnih delegata svih klubova razrezati na sve članove distrikta per capita i to prema zaključku sastanka pretsednika i tajnika.

Distriktna konferencija nema zadatak, da se sastanu samo delegati u svrhu donošenja propisanih zaključaka nego predstavlja najširi skup svih rotara distrikta u cilju medjusobnog ličnog upoznavanja i intimnog prijateljstva. Svaki brat, koji ima za to mogućnost, treba da lično učestvuje na toj manifestaciji, koja će mu ostati u najboljoj trajnoj uspomeni. Ja kao i svi ostali članovi, koji smo učestvovali na svim dosadašnjim

konferencijama našeg distrikta visoko cenimo velike etičke koristi tih sastanaka. Ljubljanski klub će uložiti sav svoj trud da bude boravak sve braće što prijatniji i ugodniji.

IV. Kao kandidata za guvernera našeg distrikta postavio je R. C. Osijek brata Dr. Milovana Pinterovića, jednog od najstarijih članova tog kluba i predanog rotarskog radnika. Kandidaturu brata inž. Radovana Alaupovića sa strane R. C. Zagreb objavio sam već u svome petom mesečnom pismu.

V. Od 19. do 23. juna ove godine održaće se u Clevelandu, Ohio, U. S. A. svetska godišnja konvencija R. I. Predsednik brat George C. Hager uputio je svim rotarima zvaničan poziv, da u čim većem broju učestvuju na toj konvenciji. Tom prilikom naročito upozoruje na čl. VI. pravila (By - Laws) R. I. koji određuje prava i dužnosti svakog kluba u pogledu godišnje konvencije.

Molim Vas, mila braćo, da primite i ovom prilikom moje srdačne i iskrene rotarske pozdrave

kao odani Vam

Dr. I v a n S l o k a r.

ČESTITANJE NOVE GODINE DOŽIVOTNOM POČASNOM GUVERNERU NJ. KR. VIS. KNEZU NAMESNIKU PAVLU

Guverner našeg distrikta br. Dr. Ivan Slokar uputio je Njegovom Kraljevskom Visočanstvu knezu Namesniku Pavlu tary International mi je čast izjaviti Vašem Kraljevskom Visosledeću čestitku: „Kao guverneru jugoslovenskog distrikta Rotčanstvu prilikom Nove Godine i Božićnih praznika odana čestitanja svih jugoslovenskih rotara sa najtoplijim željama uspeha i sreće. Kao počasnog guvernera našeg rotarskog distrikta čast mi je zajedno zamoliti Vaše Kraljevsko Visočanstvo za nesmanjenu blagonaklonjenost i u buduće“.

Brat guverner primio je u vezi sa time od g. ministra Dvora sledeće zahvalno pismo: „Njegovo Kraljevsko Visočanstvo knez Namesnik blagovoleo je naložiti mi da Vam izjavim zahvalnost na poslatoj čestitci i lepim željama, koje ste izvoleli uputiti u ime Vaše i Jugoslovenskog Rotary distrikta povodom Nove godine“.

ДЕСЕТ ГОДИНА БЕОГРАДСКОГ КЛУБА

На 11. дец. одржаном 500 састанку Р. К. Београд имао је претседник клуба др. Сима Илић овај значајни говор:

Данашња наша прослава 500-ог састанка значи истовремено и 10-годишњицу од оснивања нашега клуба, па не само то него и 10-годишњицу ротарства у Југославији.

Сестре и браћо, десет година у животу и историји народа доста значе, у животу појединца још више, али првих 10 година за један нов покрет значе врло много, а то због тога што у тих првих 10 година падају сви припремни и оснивачки радови. Ма какав посао одпочињавали, ти радови су најтежи. Крчење цбуња и чупање корова, прво орање њиве, избор подесне врсте усева и најбољег семена, захтевају велико улагање труда и много умешности. У науци је исто тако. Кад се човек интересује за извесно питање и његово решење, он мора добро да се напрегне да најпре правилно постави проблем, да прикупи све елементе који га сачињавају, да одвоји познате од непознатих, да изради методичку рада, и да унапред спреми и добро познаје путеве којима ће ићи у истраживању. Дакле за само одпочињање рада тражи се велик напор. Па ипак, и поред најсавесније и најтемељитије изведених припремних радова, може да се деси да посао не успе, да наши напори не уроде заслуженим плодом. Промењени климатски услови, невреме, град или штеточине у стању су да униште све наше напоре. Мала омашка у експериментисању у стању је да нам потпуно омете утврђивање неке научне чињенице, пред чијом смо открићем непосредно стајали.

Десет година, протеклих од оснивања нашега клуба до данас великим делом значе припремни рад, јер се плодови ротарства и његовог рада много касније беру, неголи ма који други.

Поникао у Америци пре три деценије, а пресађено у Европу нешто доцније, оно је почело код нас да се прилагоди нашим приликама и схватањима. Нема никакве сумње да је осим организационог рада, требало савладати многе незгоде да би се прокрчио пут напретку. Незгоде су биле разноврсне. Једна од првих брига било је савлађивање предрасуда, како код оних, које је требало придобити за прве чланове, данас за пионира ротарства, тако и код публике. Тако нам је на пример много посла задавао објашњавање чињенице што се ротари назива и што је интернационалан. Док је постало јасно, ако је заиста до данас свима постало, да смо ми далеко од разноврсно обојених, до истребљења завађених интернационала, требало је много објашњавања. Док је протумачено да наше интернационалство не значи немање националних осећања, да ротарство напротив тражи у свима земљама од својих чланова разуман национализам и безусловну оданост своме народу и држави, требало је много труда и времена. Док је наше интернационалство у томе да се у целом свету створе организације добронамерних људи свих народности, који ће путем ширења познанства, путем долажења у лични контакт и преко своје штампе, радити на унапређењу и изналажењу бољих метода за споразумевање међу народима, на лепшој и бољој будућности напаћеног човечанства, — дотле је оно сигурно још увек национално, па било посматрано и кроз призму сваког национализма понаособ. У томе је наше интернационалство, и неразумљиво нам је да се на њега може друкчије да гледа. У прилог оваковог тумачења нашег интернационалства говоре нам многи успеси.

постигнути нашим методима рада баш на пољу међународне политике и сређивања односа међу појединим народима, а у корист тих народа, сваког за себе. На жалост и штету целокупног човечанства још нисмо успели да све убедимо у корисност оваковог начина рада. И ето то ме просиљава да кажем и осећам, да, упркос неколико деценија опстанка нашега покрета, изгледа да се налазимо у фази припремних радова, који су заиста тешки. Али, можда баш та чињеница, што морамо да улажемо много труда и борбености, чини да смо упорни и устрајни, да треба да такви останемо и да истрајемо.

У погледу локалном, у односу на грађане вароши у којима се наши клубови налазе, требало је и треба такођер да се савладају предрасуде. Од многих наши клубови су сматрани као организације самозваних пуританаца, а то на основу правила да свака професија или струка може да има само по једног претставника у клубу. Старали смо се и старамс се да објаснимо свима, до чијег мишљења нам је стало, да узимање по једног претставника има у главном разлоге само техничке природе, пошто је немогуће имати већи број претставника, у време тако раширене специјализације послова до у ситнице. Што се старамо да узмемо по могућности најбоље претставнике струка, свакоме мора да буде јасно, пошто мислимо да ће најбољи претставници струка бити и најбољи пропагатори наше идеологије међу својим сарадницима у послу и звању.

На ова два примера желео сам да прикажем само крупније и теже препреке које ротарство има да савладава на путу свога формирања. О мањим неприликама нећу да говорим, јер сам свестан да смо их својим досадањим радом и спроведеном организацијом великим делом савладали. У погледу обавештавања околине, творци нашега покрета добро су учинили што су, у данашње време краћеница, стрипова, филма и општег скраћивања и брзог савлађивања и дистанција, за мото нашег покрета ставили две кратке реченице „Service above self“ и „He profits most who serves best“. Човеку данашњег времена може заиста да буде из ових двеју реченица јасно, шта хоћемо и какве чланове националне и људске заједнице желимо. И заиста у објашњавању наше идеологије треба увек почети са ове две реченице. Ја сам тако до сада увек чинио и најлакше сам долазио до успеха.

Поред свих тешкоћа које је наш покрет имао да савлада, ми смо свесни да смо прошли велики део пута. Ни издалека пак не мислим да смо постигли постављене циљеве; уосталом код оваквог покрета као што је наш, то није ни могуће. Наш покрет знаћи вечити рад, јер ће, док је људи и њихових урођених слабости, постојати и потреба за нашим радом. Стога ми немамо да застанемо, јер, задовољити се са оним што је постигнуто значило би сигурно назадовање.

До сада постигнути резултати на пољу делатности нашега клуба, а у правцу четири ротарска циља, охрабрују нас и имамо права да се надамо да ће наша идеологија још у већој мери освојити и проширити се на нашу средину.

Изношење наших успеха у сва четири правца наше делатности, морало би да траје дуго и ја бих Вас тиме и сувише заморио, а можда би то било шаблонски и схематски. Ја ћу покушати да опишем и изнесем моја запажања и осећања, која сам проживео за време мога чланства у Ротари-Клубу. То би била не само кратка исповест мојих доживљавања, него исто-

времено и резултат посматрања и испитивања остале браће, чланова многих клубова ван и у нашој земљи.

При првом доласку у клуб осетио сам да сам дошао међу људе, који се радују новом члану, учињеној принови. Осетио сам атмосферу пријатељства и другарства, атмосферу чисту од свакидањих људских зађевица и слабости. Видео сам да искрено приступа једном другоме, а пријатељство да је схваћено тако да сваки треба да више да него ли да прими. После напорног дањег рада и заморености, човек заиста не може да пожели пријатнијег одмора и средине. Кад сам у току недељних састанака осетио колико могу да обогатим своје знање питањима из домена, који су далеко од моје струке, био сам још срећнији. И заиста сваки од нас треба да покуша да да себи рачуна о томе шта је научио у ових минулих 500 наших састанака. Мислим да ће биланс бити веома повољан. Замислимо се затим колико смо пута, а преко познајства са нашом браћом у клубу били у могућности да помогнемо онога који су наше помоћи били потребни. Такву помоћ, разуме се, да смо тражили и смели тражити само потпуно незаинтересовано.

Запајући се у овој средини идеалом служења, идеалом коме је сваки од нас и раније у своме звању стремио, ја сам, у моментима где бих могао раније да се и заборавим или преморен радом да и не будем сасвим љубазан, ја сам се тргао. То сам учинио свакако зато што сам био ротар, што су ми у ушима звучале рећи »служење увек и свакоме«, а подсвесно ми је лебдела пред очима слика свих вас овде, који од мене тражите да будем такав као што сви ви.

Радећи у више друштава и на више места у служби за добро заједнице у којој живим, ја сам по уласку у клуб и после дуљег упознавања наших циљева и задатака, још у већој мери напрегао своју делатност и преданост раду за опште добро. То исто сам запазио и код свих наших чланова, јер сваког часа сам, читајући извештаје о раду културних и хуманих установа, наилазио са поносом, на имена наших чланова. Са радошћу сам био испуњен сваки пут кад сам дознао да који од наших чланова треба да заузме највиши и висок положај у државној хијерархији као и на пољима приватне људске активности. Увек сам био на чисто са тиме да је до тога успона појединих наших чланова довело не чланство у ротари-у, него да су их њихови стручни и етички квалитети довели до тога да буду чланови ротари-а.

Приликом учествовања на последњој регионалној конференцији у Штокхолму, где сам, благодарећи намерно тако изведеној организацији, да сте у свакој прилици, за трпезом, на конференцији или у аутокару били сусед са претставником друге националности — ја сам осетио какво велико значење има ротарство и његов рад на пољу међународног упознавања и разумевања. Осетио сам колико ротарство, преко стотина хиљада својих чланова може да учини на пољу сарадње људи разних звања, народности и вера. Ту сам осетио шта значи лични контакт, колико је у стању да отклони све предрасуде, које су узрок неслагања не само у друштвима, него и међу државама и народима. Свестан сам тога, да кад би сви државници били ротари, осећали ротарски и служили се ротарским методама, да би многа зла, па и данашњи мутни облаци на небу наше планете могли да буду уклоњени.

Сматрам, браћо, да сте и Ви сви ротарство осетили и примењивали овако као и ја, а ако је тако онда имамо права свим заједно да кажемо да смо у овоме кратком периоду рада прилично допринели ширењу благодатне ротарске идеологије у нашој земљи. Са жељом за јачим просперитетом на свима пољима и у свима правцима ротарске делатности, ја Вам братски честитам десетогодишњицу ротарског рада у нашем Београду.

NAŠI FRANJEVCI

Dr. Tugomir Alaupović, min. u p.

Predavanje na sastanku R. C. Zagreb od 19. decembra 1938.

Mila mi je prilika da u ovom odličnom zboru iznesem, makar i u najkrupnijim crtama, velike i do danas ni izdaleka dovoljno i pravедно ne uočene i ne ocijenjene zasluge franjevačkog reda na slavenskom jugu, a napose zasluge provincije Bosne srebrenе, која је nekada dopirala do zidova grada Budima, pa od Jadranskog do Crnog mora. — Kud god je stizala osmanlijska vlast, stajala je franjevačka provincija bosanska, kao i srpski manastiri, jedina na razbojištu između azijatskog istoka i naših jugoslavenskih zemalja kroz pet vijekova na ruševinama nekadašnjih naših narodnih država da očuva zemlju našu kao duševnu nacionalnu svojину našu. — Franjevci su svojim duhovnim i književnim radom spleli nerazriješljiv uzao za јединство duha i jezika. — Oni su u Bugarskoј pisali i štampali knjige na našem jeziku kako bi i Bugare povezali u једно književno kolo sa ostalom braćom na slavenskom jugu.

Franjevci velike i prostrane provincije bosanske koji su i u Zagrebu i na Trsatu dizali franjevačke manastire, prosjekli su i utrli puteve i Ljudevitu Gaju te je mogao bez većih trzavica provesti književno јединство Hrvata i Srba. — Blizu sedam stotina godina djeluju i rade Franjevci među našim narodom. — Nije to sjeme novijih dana koje će malo nepovoljniji vjetar baciti onamo, otkuda je k nama i preneseno. To je blagotvorno sjeme najvećega reformatora u zapadnoj crkvi, Sv. Franje Asiškеga. Raslo je i razvijalo se s nama na našoj rodjenoј grudі, zalijevano krvlju, znoјem, radom i serafskom ljubavi. Sraslo je s našom zemljom i narodom, razgranalo se u jaki dub, koji se lako ne lomi, koji ne povijaju tudji vjetrovi, jer je taj dub — duh, snaga, mladost i rad, jer ga hrane ideali јединства, bratstva i једнакости za svu braću podјednako.

Pravo je rekao papa Leo XIII: Sve, što god ima katolička crkva u Bosni, poslije Boga, trud je i znoj franjevački.

Franjevci su vazda bili vjesnici ljubavi, bratstva i mira među једnokrvnom braćom. Njihov učitelj Sv. Frano volio je orla u oblaku i crva u mraku, pa kako onda da mrziš brata svoga iste krvi i jezika, sa zajedničke grude zemlje, koga s tobom taru iste muke i nevolje, isti jadi u prošlosti, zajednički interesi u sadašnjici i to zbog toga, što nas je zla sudbina rascijepila i rastavila u tri vјere. Franjevci nisu nikada zametali vјerske borbe. Čuvali su i branili i mačem i пером svoje svetinje, vezali najprijateljskije veze sa ostalom braćom

druge vjere. Zato su ih progonili i mrzili oni koji misle na njivi si-
janja mržnje i zadjevica da žanju svoju ličnu izdajničku korist.

Kada je sultan Mehmed Fatih s velikom vojskom došao u Bosnu, u općoj smetnji i zabuni, kada je kraljica Katarina prebjegla s kraljicom Marijom Jelenom u Dalmaciju i u Rim, kada je posljednjeg kralja Bosanskog nestalo bez spomena i imena, pod carski čador izlazi čedan fratar, bos i gologlav, opasan užetom, Fra Andjeo Zvizdović, god. 1463 i moli sultana da njegova vojska ne tare i ne pali, da ne ubija mirnoga naroda, jer šta će mu pusta i prazna zemlja? Sultan mu je izdao ahdnamu, carsko pismo, kojim se proglašuje sloboda vjeroispovjesti, zabranjuje se dirati u živote i imutke gradjana, u crkve i manastire, a franjevcima se čak dopušta da mogu slati mladje na školovanje u tudje zemlje.

Ivan Frano Jukić podučava u teološkim naukama u svojoj školi u Varcar-Vakufu tri pravoslavna djakona, pa da se rukopolože za sveštenike.

Starac fratar sa više od 76 godina, izmoren i izubijan dušobrižničkom službom po bosanskim vrletima bez puteva, na rijekama i potocima bez mostova, po ljetnoj vrelini i zimskoj studeni sjedi u ćelijici hladnoga i trošnoga manastira u Fojnici, pa drhtavom rukom, s oslabljenom vidom, uz slabašnu svjetlost uljanice piše knjigu „bogoljubnu“ da vjernike tješi i pridiže, upućuje i savjetuje, vjerom da ih krijepi i nadom u bolje dane sokoli.

Požezanin Fra Luka Ibrišimović, član provincije Bosne srebrene, bori se junački u ratu za oslobodjenje Slavonije ispod turskog gospodstva. Osudjen je bio na smrt, ali je sretno umakao, odmetnuo se je u goru i potukao do nogu Turke na brdu Sokolovcu kod Požege (1689).

Grabovac Filip (1695—1750) izdao je „Cvit razgovora naroda i jezika iliričkoga laiti hroatskoga (Mletci 1747)“. Tu je prvi snažni protest protiv tudjeg gospodstva u političkoj mrtvoj Dalmaciji. Mletačka vlada je odredila da se Grabovac okuje i dovede u Mletke. Tu je bačen u tamnicu, gdje je izmučen i ispaćen umro.

Fra Andrija Kačić u svom Razgovoru ugodnom naroda slovinskoga jednakom ljubavi slavi vladare i kraljeve, vitezove i junake svega juga slovinskoga od Crnoga do Jadranskoga mora.

Teško je danas iza tolikih dugih i krvavih godina mučne prošlosti naše, iza tolikih događaja koji su se redali munjevitom brzinom jedan iza drugoga, sakupiti misli i iznijeti kratku i jasnu sliku svega onoga što je naš narod iza provale Osmanlija prepatio, ostavljao svoja ognjišta, bježao, rasipao se na sve strane, ginuo i umirao. Bila je to krvava istorija, a ljudsko je pero pero bilježilo nije. Ostali su, često i vrlo nepouzđani, svjedoci tih dana, stari manastirski ljetopisi, izvještaji papinih poslanika i biskupa, putopisi ponekojih putnika koji su prolazili našim krajevima. Ali jedno je neosporno. U sredini svih zгода i nezgoda stoje Franjevci pa je tako — barem za katolički svijet — istorija onih dana istorija franjevačkog reda. Manastiri su u ona doba još jedine kule svetiljke. Oko njih se kupio narod, traži utjehe, savjeta i lijeka u bolesti. Franjevci pred narodom sele u tudje krajeve. Oni se povlače na sudove za sve što učini raja. Na manastire se navaljuje teške novčane kazne, pa starešine moraju često prodavati

vati samo misničko ruho i crkveno sudje. Prvi vijekovi iza dolaska Turaka u naše krajeve protekli su mirno. Kudgod se širi turska vlast, šire se i medje bosanske provincije, jer svetovno svećenstvo, a i sami biskupi, ostavljaju svoje stado i bježe na sigurnija mjesta. Ostaju jedini Franjevci na braniku vjerskih i narodnih svetinja od Erdelja do Jadranskog mora. Ali kada je polumjesec i slava jeničarskoga oružja stalo da mrkne i tamni; kad je nestalo reda i zakona, a zavládalo bezakonje i zulumi, nastali su crni dani. Kroz Bosnu su prolazile vojske na zapad i na sjever, a narod, ukoliko nije iselio, povlačio se u planine daleko od puteva i drumova, kuda su gazile i pljačkale raspasane čete. Kada su Turci istjerani iz Slavonije i Ugarske, otcijepljene su god. 1735 i postale su samostalne provincije i to: Provincija Sv. Ivana Kapistrana, koja je obuhvatala Ugarsku, Slavoniju i Beograd; provincija dalmatinska Sv. Kaja (danas Presvetoga Otkupitelja). Dalmatinski Franjevci opirali su se da se otcijepe od svoje bosanske braće, ali su bile jače političke prilike.

Te godine (1735) brojila je bosanska provincija što manastira, što rezidencija 54, svećenika 400, klerika u provinciji 121, a izvan provincije na naukama više od 100. Od 16 manastira, koji su bili na teritoriju same Bosne, ostadoše još samo tri stara manastira u Fojnici, Sutjerskoj i Kreševu. Svi ostali pogoriše i propadoše.

I Rim je cijenio zasluge Franjevaca i davao im prava i povlastice, kako je to prema vremenima i prilikama i potrebno bilo. Nisu smatrani misionarima, jer su oni bili i jedini svećenici i dušobrižnici koje je postavljao starješina franjevačkog reda.

Ako je umro bosanski biskup, provincijal je vršio dužnost i poslove, dok nije postavljen novi biskup (apostolski vikar). Franjevačko starješinstvo predlagalo je u Rim 5 kandidata za biskupa. Apostolski vikari bili su mahom, uz male prekide, franjevci.

U XI. i XII. vijeku smatrali su slavensku liturgiju kao arijansku i heretičnu. Ta se borba nastavljala i proti slavenskog jezika u rimskom obredu. Franjevci su bili braniči slavenskog jezika. Sve do u XVII. vijek pjevao je svećenik u narodnom jeziku sve dijelove mise, koje svećenik na glas pjeva. U Bosni se je razvio i poseban tip ćirilice, tako zvana bosančica. To se je pismo grčevito čuvalo i branilo sve do početka XIX. vijeka. Tim pismom štampao je Fra Matija Divković prvu knjigu god. 1611. Poznato je koliko su zasluga stekli franjevci III reda Sv. Oca Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri da se staroslovenski jezik održao u crkvi. I u Bosni je medju svjetovnjacima bio raširen III red franjevački, u koji su stupale osobito žene, a dužnost im je bila da njeguju bolesnike, da služe i pomažu jadne, nevoljne i siromašne. Sama kraljica Katarina bila je trećoretka. Za provale Turaka u Bosno iselio se mlad plemić Matej Bošnjaniin u Zadar, pa uz pripomoć svog sunarodnjaka bogatog plemića bosanskoga Grgura Mrganića, postade organizatorom i osnivačem redovnika III reda franjevačkoga toliko zaslužnoga te nam obale Jadranskoga mora ne preote tudjin.

Teritorij Bosne, okružen visokim planinama i dubokim dolinama, nisu mogli da poplave visoki valovi ni sa istoka ni sa zapada. Oma je ostala tvrda i jaka kopča izmedju istočnih i zapadnih dijelova našega naroda, ostala je svoja i sama, vjerna tradicijama prvih vremena kr-

šćanskih i nauku učenika svete braće Ćirila i Metoda, onih vremena, dok nije još bio pukao jaz između Rima i Carigrada. Primitivan narod shvatio je i nauku Isusovu na svoj način, mrzeći svaku silu i nasilje, vlast i gospodstvo, jer je Bog izvor ljubavi i dobra, a pakao samo sije mržnju i zavist među ljude. Bili su to dobri ljudi i Bošnjani, Kršćani, koji su poznavali samo temeljne dogme kršćanstva te uporno i konzervativno čuvali svoju bosansku crkvu, bez znanja grčkog i latinskog jezika, služeći se samo svojim narodnim govorom u svetom bogoslužju. A i to je bilo bez ceremonija, priprosto i jednostavno kao što su gradili neugledne i malene crkve, moleći pod vedrim nebom, uz biljege i grobne spomenike svojih otaca i djedova.

Zapad i Istok zvao ih je hereticima, bogomilima kleo ih i proganjao.

Takovo je bilo ukratko stanje i prilike kada je srpski kralj Stevan Dragutin (umro 1316), gospodar Podrinja, Mačve, Usore i Soli zamolio papu Nikolu IV. (1288 do 1292) da mu pošalje svećenike, koji poznaju jezik i običaje tih krajeva. Starješina provincije Slavonije pošalje mu franjevence. 1291 god. osnovan je prvi franjevački manastir u Srebrenici po kojem se manastiru prozove poslije i cijela provincija Bosna srebrena (Bosna Argentina). Malo iza toga sagrađiše se manastiri u Zvorniku, u Donjim Solima, Olovu, Modriču i Skakavi. Za Bana Stjepana Kotromana raširiše se Franjevci i u Srednjoj Bosni, pa je oko g. 1368 bilo već toliko domaćih redovnika, da su tuđinci otpušteni. Podignuti su manastiri u Sutjeskoj, Fojnici, Dževici, Kreševu i Lašvi (Travnik). Vrlo brzo podizani su novi manastiri u Hercegovini i po cijeloj Dalmaciji, Slavoniji i Hrvatskoj.

Čim je Austrija zauzela Bosnu i Hercegovinu bila joj je prva briga da ukloni bosanske franjevence kao nepouzidane iz dušobrižničke službe. God. 1881. osnovana je nadbiskupija vrhbosanska sa sjelom u Sarajevu i sa dva biskupa sufragana u Mostaru i u Banjoj Luci. Godine 1885 odcijepljeno je 58 župa za svetovni kler. Austrijska okupacija zatekla je u Bosni i Hercegovini oko 200.000 katolika, a nešto više od 496.000 pravoslavnih. Katolici su imali 54, a pravoslavni 56 svojih osnovnih škola. Katoličke škole podizali su i vodili franjevci i u njima bili učitelji uz male izuzetke.

O političkom radu i djelovanju naših franjevacu, o njihovom kulturnom, prosvjetnom i socijalnom djelovanju kao i o idealizmu franjevačkog reda biće možda drugom zgodom prilike da se поближе progovori.

Pjesma brata Sunca, kojemu je smrt sestra, koji beskrajno voli prirodu i sve živo i mrtvo u njoj, koji se pred smrt oprašta sa brdom i stijenama, sa pticama i svim Božjim stvorima, ne prekida se ta veličanstvena pjesma onoga koji je ljubio siromaštvo, bio vjesnik Velikoga Kralja. — Ona se nastavlja kroz vijekove i svaki vijek prinosi svoj dio toj velikoj pjesmi, jer je Serafski učitelj ustavio braći svojoj srce svoje i kao najviši ljudski zakon postavio: ljubav prema braći, siromaštvo za samu braću. Čemu i znanost i nauka, bogastvo i slava, najveća djela, ako im izvor nije ljubav za svoje najbliže i najdraže, za svoj narod i zemlju svoju, za sreću i napredak čitava roda ljudskoga bez obzira, na rod stalež, ime i pleme? Brat Egidije veli: ako

ljubiš, ljubiće i Tebe, ako bojiš, bojaće se tebe, ako slušaš slušaće te, ako dobro postupaš drugima, pravo je da i drugi s tobom dobro postupaju. — Ali blažen je onaj koji služi, a ne traži da bude služen.

I naši rotari imaju na svojoj zastavi ispisanu krasnu riječ: služba. Služiti brat bratu, pridizati i pomagati gdje se samo može, jačati vjeru u vrijednost čestitog rada u napredak čovječanstva, u mir i bratstvo, jer samo iz takova rada izvire dobro i sreća.

I Frano Asiški zapovjedio je svojoj braći jedini pozdrav: Pax et bonum. Pa dozvolite da i ja Vas sve pozdravim tim krasnim pozdravom: Mir i dobro vama i kućama Vašim, vašim milim i dragima. Mir i dobro u svemu vašem plemenitom radu i nastojanju, mir i dobro neka donosi služba vaša vama i svima kojima služba vaša donosi pomoć, utjehu i olakšicu.

Mir i dobro!

PROBLEM SREDOZEMNOG MORA NE POSTOJI

Rik. P. Salher, R. C. Sušak.

Za našu temu mjerodavno je pitanje da li postoji pomorska sila koja teži za strateškom prevagom na Mediteranu?

To pitanje pretrešćemo iscrpno. Ako je odgovor negativan, to jest ako ne postoji sila koja teži da poremeti Mediteransku ravnotežu u onoj mjeri, kojom bi uskrslo pitanje strateške prevage sa svim njenim poslijedicama, tada ne postoji ni problem Sredozemnog mora. Jer poslije Rimljana nijedna pomorska sila nije u onakovoj mjeri i onako potpuno vladala Mediteranom, da bi ga mogla krstiti „Mare nostrum“.

Poslije Rimljana vjekovi su formulirali problem Sredozemnog mora, kao problem ravnoteže snage njegovih pribježnih država odnosno kao poremećaj te ravnoteže na štetu slobodne plovidbe.

Sadašnja strateška situacija na Sredozemnom moru karakterizirana je izvesnom pregrupacijom sila. Predmet našeg proučavanja biće ova pregrupacija sila i u vezi s time ispitivanje da li je ona poremetila stratešku ravnotežu na Mediteranu.

Ove moje uvodne riječi navele su sigurno Vaše misli na odnose Vel. Britanije i Italije. O njima, o Mediteranskim pozicijama Velike Britanije i Italije namjeravam da govorim, jer jedino njihovi odnosi prijete navodno da poremete status quo na Mediteranu, i uskrsnu njegov problem u novoj aktuelnosti. A ako ste sa mnom saglasni, da se Britansko-talijanski spor ne vodi radi Mediterana, niti da će Mediteran biti ratno pozorište na kome će se on oružjem odlučiti, tada moja zadaća neće biti teška.

Ja sam istrčao sa jednim zaključkom koji možda prejudicira Vaše mišljenje. Kako, zapitaćete sa punim pravom, zar današnja mediteranska politika fašističke Italije sa svojim toliko razvikanim ciljevima „Mare nostrum“ i „Imperium Romanum“ ne zadire u živac imperijalnih

interesa Vel. Britanije, tamo gdje od vjkada taj živac bio najosjetljiviji, na Mediteranu? Najprije ću ispitati strateške i kolonijalne pozicije Vel. Britanije i Italije.

I.

Vel. Brit. gojila je nekada dvije velike imperijalne ambicije. Prva bi bila da od maloazijskih obala Sredozemnog mora kopnom poveže svoju najbogatiju koloniju Indiju. Nakon svijetskog rata ta se ambicija ostvarila. Od Palestine do Indije karavane prolaze kroz Britanska mandatska ili zaštitna područja. Polazni i ugaoni kamen u tom sistemu je Palestina, i to će Vam, možda još bolje objasniti britansku upornost u provadjanju Balfourove deklaracije o useljavanju Jevreja. Jedna jevrejska državica sa rangom dominjona, uklopljena u britansku zajednicu naroda, zar to nebi bilo najefikasnije, naglašavam najjeftinije, obezbedjenje transkontinentalnog karavanskog puta do Indije?

Drugi je veliki kolonijalni san Engleza bio ostvaranje željezničke veze Aleksandrija-Capetown, transafrička željeznica koja bi preko Britanske teritorije spajala krajne tačke na sjeveru i jugu njihovog afričkog posjeda.

Dakle dvije divovske saobraćajne osi koje se ukrštavaju na Sredozemnom moru i putem njega idealno vežu maticu zemlju sa njenom periferijom.

Dobitkom izvjesnih Njemačkih kolonija Vel. Britanija je poslije svjetskog rata ostvarila geografski kontinuitet svojih afričkih zemalja. Ali je transafrička željeznica i dalje počivala u arhivi Ministarstva kolonija. Zemljište Južnog Sudana je močvarno i ne pruža dobre temelje jednoj željeznici. Ali malo skretanje po strani i trasa transafričke željezničke veze naišla bi na solidne klisuraste temelje Abisinske visoravni i eto me na tački gdje ću se zadržati i riješiti tobožnji Mediteranski problem.

Za Englesku je od kapitalnog interesa vazda bilo da Abisinijska ne dopadne tuđih, ako ne britanskih ruku. Razlozi tomu bili bi ovi: 1. jezero Tana napaja plantaže pamuka južnog Sudana, 2. ostvarenje transafričke željeznice moguće je samo preko Etiopije, 3. i što bi bilo najvažnije: Abisinska visoravan je odlična avijatička baza, koja zahvaljujući svom geografskom položaju zahvata u srce onih dviju velikih saobraćajnih osi koje sam upravo prikazao.

Sa današnjim brzinama i akcionim radiusima vazdušnih jedinica gospodar Etiopije gospodario bi najglavnijim saobraćajnim arterijama Britanske Imperije i on bi izlagao opasnosti vazdušnih napada britanske posjede na obalama Mediterana, Crvenog mora, zapadnog dijela Indiskog okeana. Povucimo krug sa poluprečnikom od 5000 km, čije je središte abisinska visoravan i mi ćemo jasno shvatiti stvarnu opasnost.

Da li Vam izložene činjenice dovoljno objašnjavaju držanje Vel. Britanije u abisinskoj krizi 1935 god.? Ja mislim da ne treba dalje inzistirati.

Prenesite se u 1935. god. kada na Mediteranu jedna nasuprot drugoj stoje dvije moćne ratne flote, u ratnoj pripravnosti koja je toliko

Rotarske radosti. Član R. C. Subotica Djurka Paul oženio se je. — Srdačne čestitke!

uzbudila bila svijet. Još im se putevi ne presjecaju ali obadvije su u punom pokretu vršeci manevre velikog stila, jedna uz obale Tripolisa druga u istočnom dijelu Mediterana. Budni novinarski glasovi u Francuskoj ukazuju na pouke prošlosti i iz arhiva izvlače slučaj Navarina, kada je sjedinjena englesko-francuska flota nakon užasne pucnjave, čiji je nenadni početak ostao nerazjašnjen, uništila tursko brodovlje. Zar evolucije engleske i talijanske flote, jedne drugoj na opasnom domaku, nisu mogle uroditi sličnim činjenicama?

Da se još zadržim na 1935-toj god. i da potsjetim na ondašnje pozicije Engleza u Mediteranu: o tom se mnogo raspravljalo i danas još raspravlja u dnevnoj štampi. Situacija je otprilike bila ova: 1. Gibraltar i Malta na domaku vazdušnih napada italijanske aviacije. Njihove topografske prilike i sretstva protivu-avijonske obrane nisu u dovoljnoj mjeri obezbedjivale od vazdušnih napada jednu flotu kojoj bi poslužile kao baza. 2. Cipar i Haifa još neutvrđeni. 3. Aleksandrija sa pozadinom u kojoj je tinjala buna, djelom potstrekavana od izvjesnih stranih provokatora. Engleska dakle kojoj je Francuska 1935 otkazala svoju podršku i uskratila upotrebu svojih ratnih luka, zapravo tada nije raspolagala nijednom bazom u kojoj bi njena flota bila potpuno obezbedjena. Izgledalo je da Engleska nije sigurna u Mediteranu i da je premoć njenih nadvodnih jedinica paralizovala talijanska avijacija. A onda kad se Engleska suzdržala od svake ratne akcije i mir i dalje ostao sačuvan na Mediteranu, same te činjenice, neaktivnost i održanje mira općenito su bile protumačene kao uzmak britanskog lava pred rimskom vučicom. Zar taj uzmak nije bio poslijedica očigledne slabosti Engleske na Mediteranu, i očitovanje moći i volje novog Rima da joj se suprostavi na moru? Pa zar iz valova Sredozemnog mora nije izronio problem njegova gospodstva u potpuno svojoj oštini?

Ja to ne diram, i u dokaz svoga mišljenja navešću izvjesne tvrdnje 1. u medjunarodnoj zategnutosti 1935 koja se zaoštrila bila skoro do rata, radilo se o Abisini i o ničem drugom. U tome možda da ćete se samnom složiti, ali ogradujući se primedbom da ako se i radilo o Abisini, odluka o njenoj sudbini imala je da padne na Mediteranu. Dakle ako se i nije radilo o Sredozemnom moru opet je ono bilo dlučan činilac, a to je u svojoj suštini Sredozemni problem. Još jedan korak dalje, u Abisinskoj krizi odluka ne samo da je imala da padne, nego je i u stvari i pala na Mediteranu. Italija sa svojom vojnom strateškom pozicijom na Mediteranu paralizovala je englesku akciju, dakle prisilila Englesku na reakciju onda kada je htela ratovati. Drugim riječima Italija je izvojštila odluku odnosnu bitku bez bitke u svoju korist i u krajnoj konsekvenciji, ravnoteža sila na Mediteranu bila je poremećena.

Uzimajući činjenice u ovakvoj vezi prije svega je potrebna pretpostavka da je Engleska htela tada ratovati. Oспорavajući ovu pretpostavku postavljam svoju drugu tvrdnju. 2. Abisinsko pitanje Engleska nije htjela riješiti sa oružjem u ruci, jer takav rat ne bi bio rentabilan. A nerentabilni ratovi od vajakada su u Engleskoj bili nepopularni. Disraeli je rekao u jednoj prilici da se neisplati jedan nerentabilan rat, da rat treba prekinuti u onom času kada prestaje da nosi ploda. S tim svojim riječima Disraeli nije pronašao nikakvu novu mudrost

nego je samo formulirao jedan osvešteni princip povijesti Engleske. Tog principa ona se vazda držala izuzeći svjetski rat. Ali i zato je taj rat kritikovan u Engleskoj najviše zbog svoje nerentabilnosti. Engleska je bila pobjednica ali zemlja iscrpljena a džepovi prazni.

Politički i ekonomski momenti činili su oružano rešenje Abisinskog pitanja za Englesku nerentabilnim, ondašnja politička konstelacija na našem kontinentu ograničila bi oružani sukob na dvoboj Engleska-Italija. Ovu moju pretpostavku smatram osnovanom, ako se sjetimo mlitavosti, kojom su bile prihvaćene ekonomske sankcije.

Nerado primljene, vrlo je teško pretpostaviti da bi ekonomske sankcije povukle neku državu na aktivnu oružanu potporu Engleske. U jednom konkretnom slučaju ova je pretpostavka bila dokazana držanjem Francuske. Francuska je uskratila da njene sredozemne luke posluže kao baza britanskoj floti. Ustupanje njenih baza engleskoj floti na upotrebu, po međunarodnom pravu — ratni akt, izazvao bi požar cijele Evrope, a to svakako se nije poklapalo sa ciljevima francuske politike. Ratujući sama pa makar i pobjedonosno, Engleska bi bez sumnje izašla oslabljena iz oružanog sukoba i samom tom činjenicom oslabila svoj položaj u Evropi i svijetu, u vremenu kada su ostale države sačuvale svoje pozicije. To bi bio politički moment koji je činio rat nerentabilnim.

Ekonomski moment još je značajniji. Po mišljenju vojnog stručnjaka *Revue des Deux Mondes* engleski pomorski promet napustio bi u slučaju rata Mediteran i udario onim putevima, kojima je plovio do otvorenja Sueskog kanala, tj. oko rta Dobre nade. Jer gubitci koje bi trgovačka mornarica neizbježno pretrpela od protivničkih vazdušnih i podmorničkih jedinica u sektoru Sicilija-Afrika nebi se isplatili, i nikakva protiv akcija nebi mogla da ih spriječi. Priroda je vazdušnog i podmorničkog oružja da ovakvu situaciju nebi mogla izmjeniti ni jedna Engleska koja bi snažno stajala na Sredozemnom moru. Plovidba oko rta Dobre nade, produžila bi trajanje puta u Australiju za 10% a u Indiju za 80%. Srazmerno tome ili još bolje: nerazmerno ovakvom povećanju puta smanjila bi se moć konkurencije engleske trgovine u svijetu, koji bi i dalje uživao blagodati mira. Pod ovakvim uslovima engleska trgovina nebi održala svoja svjetsko-gospodarska tržišta i onako pritešćena od brojnih konkurenata. To bi bio ekonomski moment koji je činio rat nerentabilnim.

Oba ova momenta politički i ekonomski ukazuju da Vel. Britanija tada nije htela ratovati. Ondašnja konkurencija njene domovinske flote u Sredozemnom moru može se doslijedno tome uzeti kao demonstracija u službi diplomacije. U prilog ovog tumačenja neka posluži činjenica da navedena koncentracija nebi odgovarala ratnom planu Velike Britanije. Ali o tome na drugom mestu.

Pasivno vojničko držanje Engleske u Abisinskoj krizi treba dakle pripisati očuvanju njenih realnih interesa u svijetu, te se sa druge strane uračunati u aktivu njenog protivnika. Prema tome održanje oružanog status quo-a na Mediteranu nije imalo značaj odluke.

Ova kratka diskusija odnosila se na pasivno vojničko držanje Vel. Britanije. U suprotnom slučaju da se ona odlučila bila sa oružjem u ruci riješiti Abisinsko pitanje, ni tada Engleska nebi odluku izvojevala na Sredozemnom moru. Sredozemno more bilo bi za Englesku poprište

vojnih akcija sporednog značaja, i isto takvog značaja nipošto većeg bile bi Britanske pozicije na Mediteranu. One iste pozicije koje su zbog svoje smanjene bezvrijednosti oživile u javnom mnijenju problem Sredozemnog mora.

Ova treća i posljednja tvrdnja zahtjeva opširnije obrazloženje, ja ću zahvatit po nešto unatrag da u potkrijepu svoga mišljenja izložim tradicionalnu strategiju Vel. Britanije.

Tradicionalna strategija Vel. Britanije principijelno se razlikovala od strategije kontinentalaca. Kontinentalci su propovijedali princip direktne ofenzive: koncentrirana ofenziva u najjačjoj tački neprijatelja, jer je odluka tako neminovana i postignuta u najkraće vreme. Za razliku od kontinentalne, tradicionalna britanska doktrina glasi: nedirektno ali indirektno dejstvo. Ovaj princip očituje se u dva vida. S jedne strane znači, da direktna ofenziva najjačjoj neprijateljskoj tački crpi vlastite snage. Protivnika stoga treba uništiti napadajem u njegove najosjetljivije a u ne najjače tačke. Kako vidimo, zahtjev rentabilnosti očevidan je i u britanskoj strategiji. Taj zahtjev rentabilnosti očituje se s druge strane, a to je drugi vid principa indirektnog dejstva u traženju kontinentalnog saveznika, koji će za Vel. Britaniju da vadi na kopnu kestenje iz vatre. Kopnene akcije znače direktno dejstvo, i zato je Vel. Britanija od njih vazda zazirala prepuštajući svojim saveznicima da vlastitom krvlju beru lovor vjence na bojnopolju za Engleske interese uz pomoć Engleske flote i engleskog novca. Tako izgleda tradicionalna strategija Vel. Britanije i tradicionalna sretstva strategije: novac i flota. A sada da Vam je prikažem u primjeni na slučaj Napoleona. Engleski ministar Pitt je pokretao protiv cara kontinentalne koalicije, koje su ga i konačno srušile. Vel. Britanija pomagala je koaliciju novcem, ali oružanu intervenciju ograničavala je na akciju svoje flote i te akcije usmjerene u najosjetljivije tačke carevih planova ali su po njega sudbonosne. Promenjujući svoju tradicionalnu strategiju u punom opsegu Vel. Britanija je srušila svoga najopasnijega protivnika. Žrtve koje je podnijela, bile su nerazmjerno male prema žrtvama koalicionih stranaka i u stvari su bile trgovačke naravi. Angažirani u direktnom dejstvu prema neprijatelju, kontinentalci su slavili pobjedu nad hekatombama mrtvaca. To je bila posljedica njihove kopnene akcije. Za vrijeme tih ratova protiv Napoleona Vel. Brit. sustezala se od takvih akcija, i tome je bila dosljedna izuzevši bitku kod Waterloo-a, ali i tada nije odlučila brojčana snaga britanskog ekspedicionog korpusa, već trenutak u kome je zahvatio u bitku.

Navešću još jedan primer, koji Vam je, braćo, svakako bliži. Ovaj primer je negativan, i on će Vam indirektno pružiti pouke. Radi se o svijetskom ratu u kome je Vel. Britanija raskinula sa svojom tradicionalnom strategijom; pretrpila gubitke koje pobjedu nisu činili pobjedom.

U duhu tradicionalne strategije bilo bi da se Vel. Britanija u svijetskome ratu suzdržala od ratovanja na kopnu, i svoj udio u ratu ograničila na akciju svoje flote i davanja potpore saveznicima u novcu i ratnom materialu. Za primjenu ovakve strategije pružila se prilika nakon bitke na Marni, kada je britanskom pomoći stabiliziran bio za-

padni front. Od tada dalje Francuska je mogla sama u rovovskom ratu koje se razvijao, da održi taj dio antantinog fronta. Engleska bi pak na sjeveru držala u blokadi Njemačku obalu, a svoj ofenzivni udar usmjerila na Dardanele. Sa ciglih 150.000 ljudi prema planu lord Kitchenera — Galipoli bi bio osvojen, i kao posljedica toga: snabdevanje Rusije osigurano, Turska i Bugarska ocijepljena od centralnih sila, a Srbija nebi prošla Albaniju. Pored još drugih strateških olakšica na istočnom frontu, a koje su se osvojenjem Galipolja mogle postići. Njemačka bi bila lišena jednog izvora snabdevanja na jugoistoku Evrope, koji je engleska blokada na sjeveru za izvjestan dug period paralizovala. Pored toga bi Galipoljska akcija privukla znatne Njemačke snage sa zapadnog fronta; pritisak na Francusku bi bil smanjen i uslovi njene protuofanzive povoljnije nego što su u stvarnosti bili. Ukratko, i trajanje i gubici rata bili bi znatno manji. Ustvari, napustivši u svijetskome ratu svoju tradicionalnu strategiju Vel. Britanija je prihvatila kontinentalnu sa svim njenim manjkavostima. Princip ofanzive u jednom rovovskom ratu, koji je podržavan betonom i čelikom, bio je slijepilo koje danas uvidjaju svi stručnjaci. Engleska je to gorko iskusila kod Pašandela, na Somi i na Galipolju. Napustivši u svijetkom ratu svoju tradicionalnu strategiju Vel. Britanija imala je samo štete, i to će Vam objasniti kritiku nerentabilnosti, koju je njen stav izazvao. Za našu je temu važno, da je iskustvo svetskog rata učinilo strategiju Vel. Britanije predmetom novog proučavanja njenih vojnih pisaca, (na pr. Lidel Hart). On je najugledniji medju njima. Bazirajući se na tim proučavanjima ja se vraćam na svoju treću tvrdnju i ponavljam: u prezumtivnom oružanom sukobu Engleske i Italije, britanske pozicije na Mediteranu bile bi od sporednog značaja i nebi odlučivale o ishodu rata. Ako i ovo dokažem, problem Sredozemnog mora rasprsnuće se kao mjehur od sapunice.

Razmotrimo ratni plan Engleske u slučaju rata sa Italijom, onakav kakav bi bio u duhu njene tradicionalne strategije. Princip indirektnog dejstva odnosno ofanzive u najosjetljivijim tačkama protivnika očitovao bi se zapušivanjem Mediterana u Gibraltaru i Port Saidu. Poslijedice bi za Italiju bile porazne, za Englesku samo skupe. Italijanski pomorski promet bio bi u korjenu presečen. Engleski bi se nesmetano razvijao dalje oko rta Dobre nade. Lišena veza sa ostalim svijetom, Italija nebi našla izvore snabdevanja ni u Mediteranskim zemljama koje su ostale neutralne, jer njih su vezivale ekonomske sankcije. Snabdevanje preko kontinentalnih talijanskih granica, iz država nesputanih sankcijama, ograničilo bi se na skromnu mjeru, koju dopušta medjunarodno javno pravo. Ne zaboravimo, da ondašnja politička konstelacija na kontinentu nije bila ravna sadašnjoj, i da je ravnoteža snaga kako je utemeljena u Versailles 1918 tada bila u punoj kreposti.

Ovakvim ratnim planom Engleska je mogla prisiliti Italiju na popuštanje a da se na Mediteranu ne angažira u odlučnu bitku ili bar u ratne operacije velikog stila. U duhu ovakvog plana Engleska bi po-

Rotarske žalosti. Član - osnivač R. C. Subotica Vilim Conen-Jakobčić, pastpretsednik, izgubio je svoga oca, koji je umro 20 decembra. — Iskreno saučešće!

vukla iz Mediterana svoju flotu, koja bi tamo postala nepotrebna. U svojim bazama ostavila bi ona samo izvjesne flotne kontingente za defanzivu, izuzevši Maltu, čiji bi izloženi položaj prema Siciliji zahtjevao možda evakuaciju. Dakle engleske oružane akcije na Mediteranu bile bi od sporednog značaja, i u tome ćete se sada — ja se nadam, braćo, — složiti samnom izuzevši nekih primedaba na koje ću sam ukazati. Želja mi je da skratim diskusiju, i uzimajući ove primedbe kao pitanja koja ste vi postavili, ja ću na njih da odgovorim. 1. Premda je Gibraltar u zadnje doba osporavana bezbjednost flotne baze velikog stila, njegova je sadašnja fortifikaciona pozicija dovoljno jaka da presječe pomorski promet svake države i da u takvoj operaciji niko ne spriječi njegove Engleske gospodare. 2. U ratnom sukobu, koji bi ostao lokalizovan, mosulski petrolej za Englesku nebi bio neophodan, jer ona ima i druge izvore snabdevanja. 3. Talijanska avijacija, koja bi mogla da uznemiri Gibraltar i ozbiljno ugrozi Maltu, nije toliko opasna po britanska sredozemno brodovlje kako to laičko shvatanje obično uzima. Napreci tehnike povećali su veoma znatno pokretljivost, brzinu, akcioni radijus i nosivost vazdušnih jedinica, ali njihova preciznost u nišanjenju ostala je ista. S druge strane, brzina i protivuavionska odbrana nadvodnih jedinica bilježi takve napretke, da za jednu flotu u punom pokretu vazdušne jedinice ne predstavljaju neposrednu opasnost. Preciznost protivuavionskog oružja narasla je za 80% od svetskog rata na ovamo, medjutim preciznost avionskih nišanskih sprava ostala je od prilike ista. Za jednu flotu koja raspolaže pokretljivošću i dobrom p. av. odbranom, ali slabom horizontalnom zaštitom, vazdušna opasnost predstavlja taktički minus. Laičko shvatanje udara na nedovoljnost horizontalne zaštite engleskih oklopnjača. Ja, za svoj račun, ne vidim ni jedne oklopnjače uvrštene u aktivnu službu bilo koje velesile, čija bi horizontalna zaštita ukazala na lakomiselnost njenih konstruktora.

II.

Uzimajući da u abisinskoj krizi, onako kako je bila riješena, i onako kako je mogla biti riješena, Sredozemno more nije bilo odlučujući činilac, naša teza bila bi do ovdje dokazana. Ali od onog dana kada je „Il fondatore dell' Impero“ sa balkona palače Chigi, proglasio talijanskom narodu aneksiju Etiopije, a Neguš na britanskom ratnom brodu napustio afričko ratno tlo, od onda se u Sredozemno more uvlači neki čudan nemir. Postepenošću koja zabrinjuje taj nemir raste i po-prima dimenzije jedne latentne krize.

Ovakovo stanje počinje vremenom kada je talijansko osvajanje Etiopije postalo gotovom činjenicom. Na Mediteranu se od onda dešavaju promene, koje u znatnoj mjeri mjenjaju njegovu stratešku fizionomiju. Odnosi sila na Mediteranu nalaze se u stanju labilne ravnoteže, i zabrinuti ljudi već vide gdje ponovo uskrsava problem Sredozemnog mora. Ovoga puta njihovo je strahovanje osnovano na stvarnim činjenicama koje niko — ako misli da bude objektivan — neće osporiti.

Napretkom avijacije, talijanska strateška pozicija na Mediteranu dobiva značaj, koji ni jedna sila na sredozemnim komunikacijama ne može zanemariti. Ostrvo Sicilija udaljeno je svega 150 km od afričke

obale, i to objašnjava njegovu izvanredu važnost kao avijatičku bazu i kao prepreku za neprijateljski pomorski saobraćaj. Medjutim u zadnje vreme je Italija još jače naglasila svoju poziciju, pretvorivši vulkansko ostvrce Pantellerija u avijatičko i podmorničko uporište. Udaljena 60 km od Tunisa (Bizerte) i 96 km od Sicilije, Pantellerija je u stanju da hermetički zatvori prolaz iz jednog djela Mediterana u drugi. Klisurasta formacija i mala površina Pantellerije ne dopušta njenu izgradnju u flotnu bazu, ali i ovako kao uporište podmornica i avijona njena uloga može biti odlučna.

Otuda je razumljiva francuska i engleska zabrinutost, te šarene kombinacije kojima je dala povoda. Još jednom promjenom povećala je Italija značaj svoje vojne strateške pozicije, a to bi bila izgradnja ostrva Rhodosa u flotnu bazu velikog stila. Kao protuteza Rhodosa može se smatrati Engleski Cipar, ali svejedno ostaje unutrašnji strateški položaj Rhodosa nezgodan za Haifu, Suez i Aleksandriju. Ove promjene na talijanskoj strani izazvale su protumjere Vel. Britanije: utvrđjivanje i izgradnja Cipra, Haife i Aleksandrije. Obratite pažnju, braćo, da su vojničke mjere Engleske ograničene na istočni deo Sredozemnog mora.

To bi bile vojno-strateške promjene koje je abisinsko pitanje izazvalo. Abisinsko pitanje izazvalo je i političko strateške promjene, a one su ustvari uzrok onog činioca nemira na Mediteranu, o kojem sam već govorio. Vraćajući se na nj iscrpnije na prvom mestu moram istaknuti onu veliku propagandu koja datira od osnivanje „Imperije“ na visoravnima Etiopije. „Imperium Romanum“ je velika fata morgana, ali je kao sretstvo patriotske propagande odigralo svoju ulogu u srcima Talijana, a kao sretstvo zastrašivanja u mašti ostalog svijeta. Počevši od Palestine gdje treba omrznuti sve što je britansko pa preko Libije gdje na raskršću novosagrađjene strateške ceste prijeti „Mač Islama“, ta propaganda poprima konkretne forme u Španiji, gdje se vodi formalan rat sa tuđim vojnicima na tuđoj teritoriji. Sve ove činjenice vrlo dobro su nam poznate. Meni je namjera da razbijem jednu zabludu jer ovakova situacija oživljava problem Sredozemnog mora u našim zaključcima.

Ako je izloženo stanje izmenilo raniju stratešku fizionomiju Sredozemnog mora ono nije promijenilo njegovu stratešku ravnotežu. Ja ne osporavam, da je nastalo pomeranje snaga ali odlučno niječem, da je to pomanjkanje snaga dovelo do prevage jedne od mediteranskih protivničkih strana ili imalo za cilj postizavanje jedne takve prevage. A u tome bi se sastajao problem Sredozemnog mora onako kako smo ga mi formulirali.

Opisana strateška situacija ugrožava u nekim tačkama francuske interese. Za to je potrebno da proširim svoje ranije pretpostavke o dvima partnerima, i u odnose Vel. Britanije i Italije uvedem francusku komponentu. Ova nova komponenta očituje se u prećutnoj britansko-francuskoj saradnji na Sredozemnom moru. Lišena Gibraltara i Malte kao sigurnih flotnih baza velikog stila, Vel. Britanija našla je odgovarajuću nadoknadu u francuskim bazama Toulon i Bizerta. Obezbedjena na zapadu, Vel. Britanija ograničila je dakle svoje vojne mjere na istočni bazen Mediterana, na što sam već ranije obratio paž-

nju. Cipar, Haifa i Aleksandrija sa jednim pacificiranim Egiptom u zaledju obezbedile su britanske strateške pozicije u tom dijelu svijeta. Izloživši ranije činjenice koje slabe britansku interesnu sferu na Mediteranu, ja sam sada skicirao činjenice koje pojačavaju. Svaki prodor u svoje pozicije Vel. Britanija je paralizovala odgovarajućom podrškom na drugoj strani. U ovakom svijetlu činjenica, mislim da se strateška ravnoteža Mediterana nemože osporiti.

Ali ima jedna stvar koja govori u prilog poremećene strateške ravnoteže, a to je Španija. Požar Španije zadire u živac britansko-francuskog strateškog sistema, i on je najjači protuargumenat moje teze. Medjutim, baš tu moja zadaća postaje laka, jer je dokazivanje preuzeo nesporni autoritet Guglielmo Ferrera. U jednom članku, koji je osvanuo i u našoj štampi veliki talijanski mislilac napisao je od prilike ovo: Na abisinskom zemljištu Italija se srazila sa britanskim interesima i sa britanskom voljom, da ne prizna gotov čin. Od onda kada je osvajanje Abisinije postojalo gotova činjenica, a britansko nepriznavanje takvog stanja činilac medjunarodne politike, od onda se u talijansko britanske odnose uvuklo nepoverenje, koje je u Španiji primilo konkretne forme. Španija bi trebala biti adut u rukama Italije, adut koji će joj osigurati njeno novo kolonijalno carstvo i prinudit britanskog lava na popuštanje. Ali će ovakav adut u talijanskim rukama postati izvorom nepoverenja, koje stalno raste i koje će dovesti do novih reperkusija na Mediteranu.

Sa vidovitošću koja opravdava njegov veliki glas, Ferrero je predvidio one događaje u vojno-strateškoj i političko-strateškoj situaciji, koje sam ranije opisao, a koje su svi neminovno slijedili Španjolskoj epizodi. Ferrerovo tumačenje čini mi se logično i neosporno. Španija, Pantellerija i Rhodos, te panislamska propaganda u Libiji i protiv britanske provokacije u Palestini nisu značile polaganje temelja jednog novog Rimskog carstva, niti su imale za cilj postizavanje strateške prevage. Cilj im je samo bio postizavanje jamstva, da novo kolonijalno carstvo neće biti istrgnuto iz ruku Italije. Jedna jaka Italija sa isturenim strateškim pozicijama, o kojima Vel. Britanija nije mogla a da ne vodi računa, trebala je pokazati koliko je njeno prijateljstvo dragocijeno. Dragocijena prijateljstva vazda imaju izvjesnu cijenu, a to je u ovom slučaju trebala da bude neprikosnovenost talijanske Etiopije.

Ima još jedan dokaz talijanske miroljubivosti (ovaj izraz smatram potpuno na svome mjestu). Posjedovanje i održavanje Abisinije zavisi od slobodne komunikacije kroz Suez, a to je britanska pozicija. Talijanska odvisnost u toj tački je značajna. Zapušivanje Sueza u slučaju rata može za Talijane u Abesiniji biti katastrofalno. Englezima bi trgovina obilazeći oko rta Dobre nade samo poskupila. Sloboda komu-

Rotarska odlikovanja. Br. Panta Jovanović, član R. C. Skoplje, pretsednik opštine Skoplje i nar. poslanik imenovan je za ministra pošta, telegrafa i telefona. — Br. Djura Trbović, član R. C. Bačka Topola, odlikovan je redom Sv. Save V. kl. — Naša iskrena rotarska čestitanja.

nikacije kroz Suez zavisi o miru, a mir se održava samo rešpektiranjem medjusobnih pozicija. Ovakav uslov izključuje poremećaj strateške ravnoteže na Sredozemnom moru. Obje strane, koje jedna drugoj drže ravnotežu, svijesne su tog zakona stabiliteta i izrazile to zaključivanjem dvaju sporazuma o status quo na Mediteranu. Ako je prvi sporazum ostao neplodan, a drugi neratifikovan, uzrok treba tražiti u jednoj činjenici sporednog značaja koja neusporava dobru volju ugovorača. Obećavši pobjedu izvjesnom generalu u španjolskom građanskom ratu, Italiji je stvarno mnogo stalo bilo da iskupi svoje obećaje. Vezana je pitanjem prestiža, mi stvarno možemo razumijeti nećkanje Italije da privremeno otkaže svoju potporu. Znamo da su pitanja prestiža u ličnim režimima vrlo važna, jer o tome nas dnevna štampa tačno obaveštava. S druge strane Italija se nadala, da dobije izvjesne gospodarske pozicije u onoj Španiji koju je ona simpatisala. Rudno blago Španije nije moglo ostaviti ravnodušno zemlju, koja je u tom pogledu prava sirotica.

Ostaje još jedna sumnja. Ako Abesinija u rukama Talijana ne ugrožava kolonijalne pozicije Vel. Britanije, jer je baš takva situacija garanciju miru, zašto je onda i uskrslo pitanje Etiopije u oštrini jedne krize? Sjećam se nekog vrijednog člankopisca, koji je takvom pitanju tražio odgovor. Evo šta je zaključio: Ovisnost Velike Britanije o dobroj volji nekog svog susjeda bilo bi na štetu njenog prestiža kolonijalne velesile prvog reda. Složimo se tim mišljenjem, braćo, jer pitanje prestiža u kolonijalnoj politici vazda je na prvom mjestu. Ali ja bih za svoje nadodao još jednu konstataciju: U ondašnjoj vanjskoj politici V. B. bilo je više idealizma nego realizma. Ako se i u tome slažemo tada bi se na abisinskom pitanju još jednom pokazalo, da preveliki idealizam nezadrži trajna rešenja jedne trajne politike.

S u š a k 20. oktobra 1938.

* * *

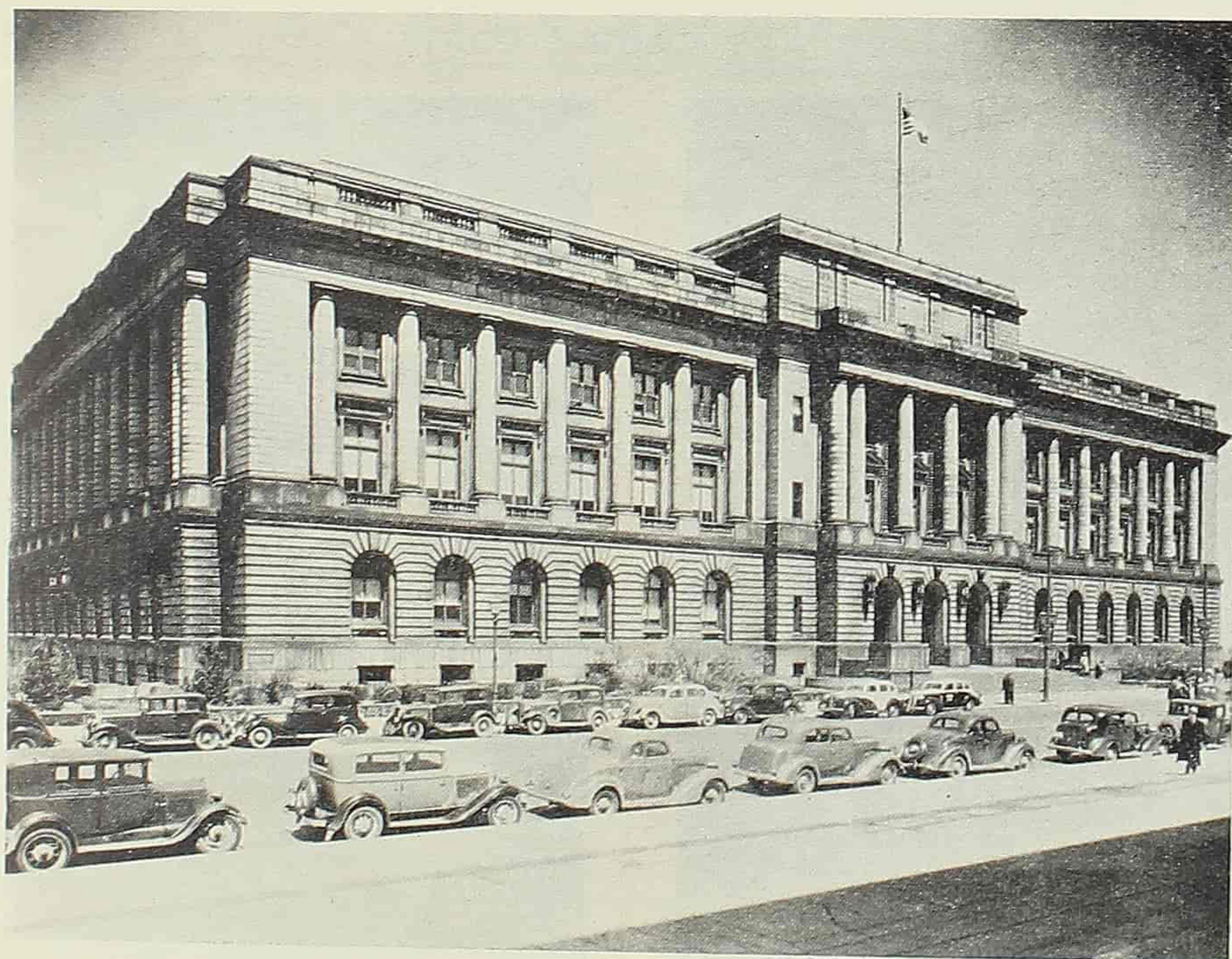
Br. Dr. Milan Sekulić, predsjednik Novosadskog kluba koji se odlikuje dubokim shvatanjem rotarske ideologije i koji daje svojim osećajima izražaja pri otvaranju svakog sastanka, održao je pre zajedničke večere 30. decembra p. g. sledeću uvodnu reč:

„Pozdravljajući zastavu otadžbine koju je viteški kralj Aleksandar Ujedinitelj prvi na ubojnom koplju visoko uzdigao i darovao pukovima i ratnom brodogradnji naše slavam ovenčane vojske, kao simbol ideje služenja svome narodu, za koji je i sam dao svoj život, pozivam braću da i ovom prilikom istoj posvete svoje prve misli. Od rotarstva ne očekujemo od danas na sutra rezultate, koji bi u svetu stvorili nov red stvari. Da popravimo druge i da ih privedemo ideji služenja potrebno je, u prvome redu, da sebe neprestano oslobadjamo od tiranije beskompromisnog egoizma i sebe vaspitavamo za sve vrsta rotarskog služenja, a to je naš najlepší, najteži i najduži napor.

Zar bi red Isusovaca — jezuita mogao i kada dati onu galeriju svetaca, da se pripadnici ovog reda nisu svakodneвно podvrgavali teškim duševnim i telesnim egsercijama, i na taj način se spremali za žrtvu služenja. Setite se njihovih žitija i Grekovih slika. Svaki lik vidi Boga, ozaren je radošću i uverenjem u korisnost doprinešene žrtve.

Služenjem drugima postaje se drugi čovek, bolji čovek, a to je ono za čim teži rotarstvo.“

KONVENCIJA U CLEVELANDU 1939 GODINE

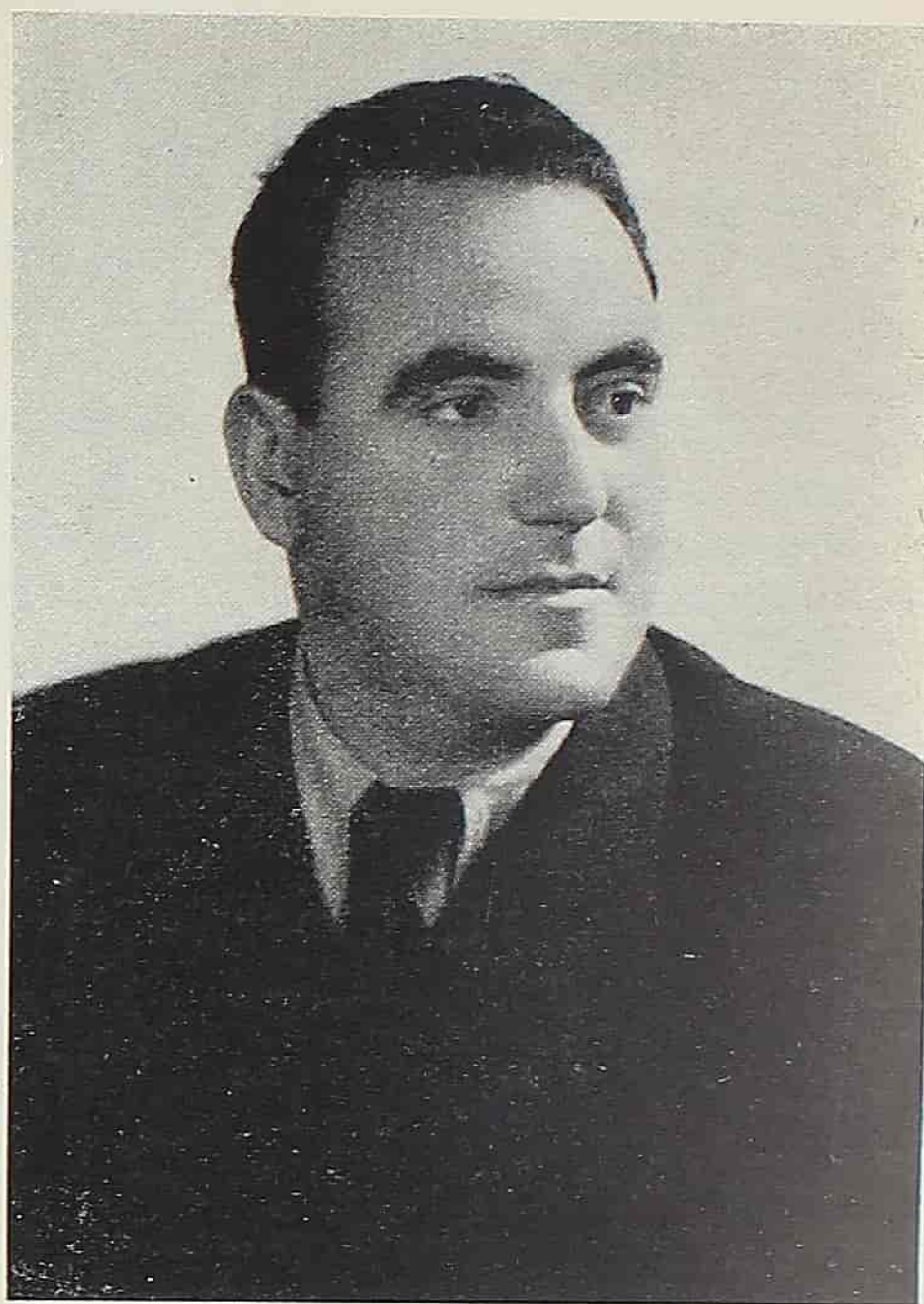

Gradska kuća u Clevelandu.

PRETSEDNICI I TAJNICI KLUBOVA NAŠEG DISTRIKTA
ROTARY CLUB SPLIT

Ljubo Katalinić, činovnik osig. dr.
Sava, pretsednik.

Miće Gattin, trgovac automobilima,
tajnik.

ROTARY CLUB ŠIBENIK

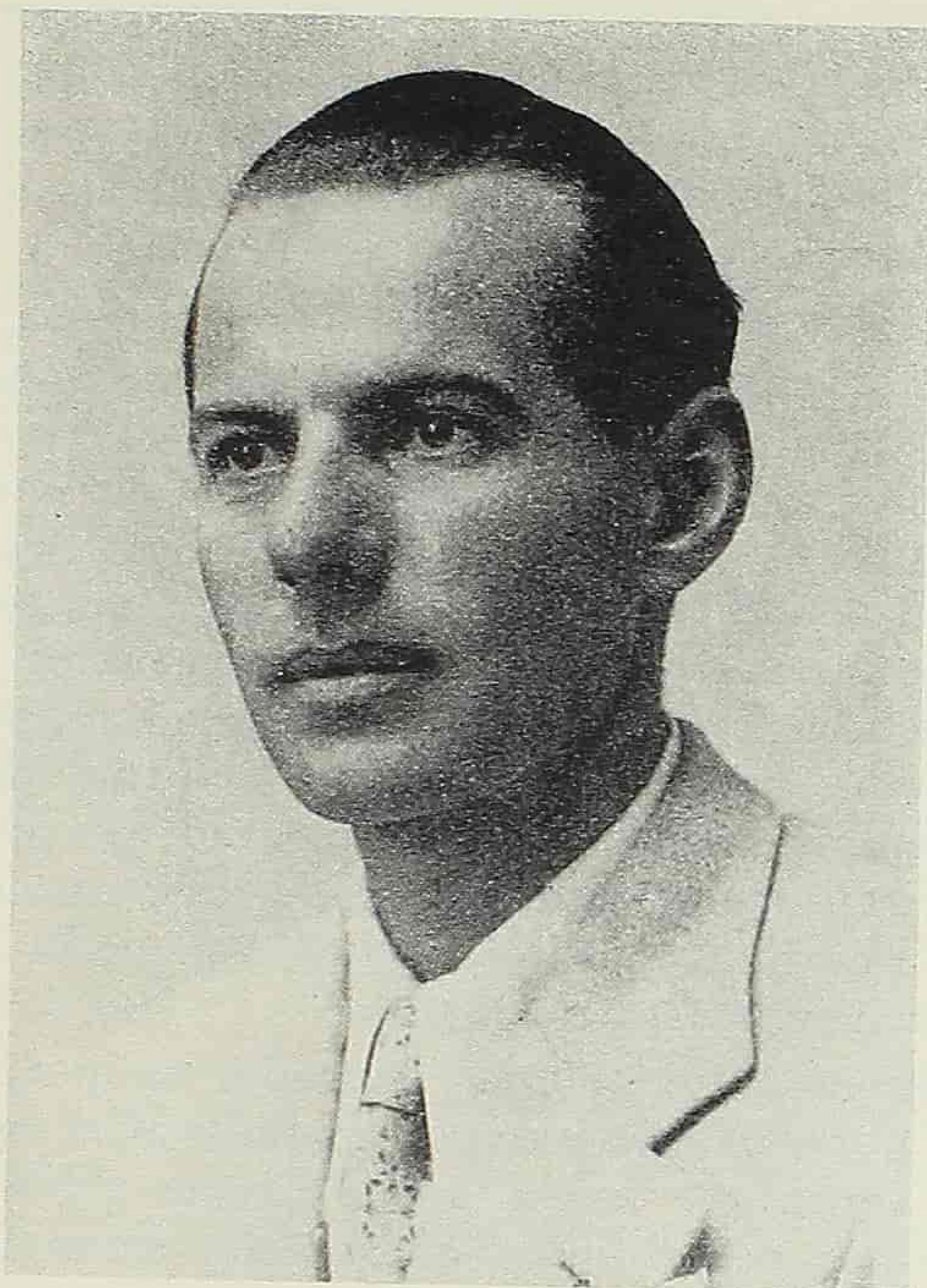

Ivan Žaja, veletrgovac kožama,
pretsednik.

Dr. Filip Smolčić, advokat,
tajnik.

ROTARY
CLUB
DUBROVNIK

Gustetić Ivan
reprezentant Croatie,
tajnik.

MR. PH. PERA ARANDJELOVIĆ

Na 128 sastanku Rotary Cluba Niš održao je povodom smrti br. mr. ph. Pere Arandjelovića predsjednik kluba br. dr. B. Ristić ovaj komemoracioni govor:

Veliki i težak gubitak je kako za naš klub tako i za Niš, jer mi smo u našem dragom bratu Peri izgubili našeg osnivača i jednog odličnog rotara, koji je kao starac - mladić bio sa nama ravan kako u mislima tako i osećanjima. Medju nama, draga braće, ima članova koji pokojnog brata Peru bolje i duže poznaju nego ja i zato molim brata Andonevića da nam kaže nešto o životu i radu našeg dragog pokojnika.

Br. Andon Andonević nam je potom izneo ceo život i rad pok. br. Pere:

Rodjen je pre 76 godina u uglednoj kući kneza Arandjela, u Jagodini, posle završene srednje škole stupa kao apotekarski pripravnik kod tada čuvenog apotekara Okoličanji u Nišu. Farmaciju je studirao u Grazu i kao svršeni magister farmacije započeo je svoju karijeru u Nišu, u istoj apoteci, da posle uzme u zakup apoteku u Pirotu i da se potom 1897 vrati u Niš i otvori svoju apoteku „Crveni krst“ koju svi mi poznajemo.

Otkako je počeo svoju karijeru čika Pera je bio gradjanin Niša. 40 godina je bio često stožer, zaradnik i trudbenik javnog, političkog i socijalnog života ovoga grada. Sredjen, odmeren, po naravi veoma

blag i dobroćudan, uz to i materijalno obezbedjen, pok. br. Pera uspeva da kroz ceo svoj život da učestvuje u svima važnijim akcijama javnog, političkog i privrednog života našega grada in da iz mučnih borbi i žustrih takmičenja izadje kao ličnost, kao čovek i kao javni radnik neokrnjenog autoriteta i uvek poštovan.

Njegova uredjena svojstva ostavljala su utisak čoveka koji je uvek sklon za pomirljiva rešenja i puneg takta prema ljudima. Bio je uvek čovečan, pošten i blag, a to mu je bio najveći kapital u taktu i ophodjenju prema svojim bližnjima. Život je širokogrudo shvatao i gajio je veliku ljubav prema svemu onem što čoveka čini čovekom i naše društvo stavlja u službu čovečanstva. Sa puno saosećanja prema nevoljnima i puno razumevanja za potrebe savremenog čoveka prebijao se pionir našeg kluba kroz život kao jedan od najpoštovanijih građana našega grada. Vaspitan i kulturno naviknut da tuđe gledište poštuje a svoje ceni, svestan da se život izgrađuje prenosom dužnosti od generacije na generaciju, a da se vrline u čoveka mogu vaspitati i gajiti, naš dragi pokojnik bio je po duši već onda rotar kada naša svetska zajednica nije još ni postojala.

U svom plodnom životu mnogo je radio na polju društvene delatnosti. Tako je puno pažnje posvećivao radu „Crvenog krsta“, kojoj akciji je ostao veran do kraja svoga života i gde je bio biran za mesnog predsednika, predsednika moravskog banovinskog odbora i člana glavnog odbora.

Kao politički čovek u više mahova bio je odbornik opštine i pre rata bio je biran i za predsednika opštine grada Niša.

Za privredni život u gradu mnogo se interesovao, a naročito je aktivno učestvovao u radu Niške zadruge, čiji predsednik upravnog odbora je bio od posle rata do kraja svoga života.

Naročitu vrednost karaktera našeg dragog pokojnika ilustruju se u osobinama njegovim da se oduvek interesovao i radio u humanim ustanovama i da se već godinama živo interesovao za Rotarstvo. Sa puno pregalaštva naš dragi čika Pera osnovao je Rotary klub Niš u kojem je živo učestvovao u radu i čije je temelje on kako postavio tako i učvrstio, te na taj način još u samom početku rad našeg kluba odredio je trajne smernice njegovog rad u Nišu.

Tom i takvom čoveku neka je večeras i sa naše strane izraženo priznanje i zahvalnost. Hvala mu, slava mu i večan mu pomen medju nama.

INAUGURACIJA ROTARY CLUBA KRANJ

U SUBOTU 28. JANUARA 1939 U 20 SATI
HOTEL STARA POŠTA

IZ NAŠEG DISTRIKTA

PROMENE U ČLANSTVU:

NOVI ČLANOVI:		
Mesto, ime, prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
DUBROVNIK:		
1. Pero Malešević, pravni refer. gr. poglav.	Komunal. politika Municipal Govt Administration	Dubrovnik Gradsko poglavarstvo
2. Josip Lujak, sudija okružnog suda	Pravosudje Judiciary	Dubrovnik Okružni sud
VRŠAC:		
3. Eduard Konjović, direktor Pučke banke	Bankarstvo Banking	Trg Princa Djordja 1 Tel. 65 Wilsonova 11
4. Ing. Milenko Vruić, ing. tehn. odjelka	Gradjenje puteva Highway construction	Sterijina 10 Tel. 192 Nemanjina 37
ZEMUN:		
5. Čedomir Djordjević, čin. min. finansija	Poreska služba Public revenue service	Beograd Ministarstvo finansija
ISTUPILI IZ KLUBA:		
BRČKO: Dr. Abdulah Bukvica		
LJUBLJANA: Ing. Vladimir Stare Dr. Ivan Bole (zbog prezaposlenosti)		
OSIJEK: Burić Marko Mr. Govorković Ivan Schwank Ernst		
SUŠAK: Gjuro Pany (zbog preselenja)		
STARA KANJIŽA: Bogoslovljev Luka Dr. Andrija Terek		
VINKOVCI: Ing. Petar Marčetić (zbog preselenja)		

RAD NAŠIH KLUBOVA

BAČKA TOPOLA. — Život u klubu protekao je u učvršćivanju bratstva medju članovima, i u akciji za zimsku pomoć. Do ove godine naš klub je svake godine obukao 15 dece, a ove godine, s obzirom na to da je ta pomoć

potrebna u ishrani dece mnogobrojnih siromašnih roditelja — klub je rešio, sakupio i predao 1500'— Din Podmladku društva Crvenog Krsta pri osnovnoj školi Bačka Topola, i to specijalno kao prilog za njegovu kuhinju. Na taj

način ova pomoć zahvatiće veći broj dece i ishrana njihova biće bolja. Na predlog br. Milutina Rajkovića, beležnika iz Sekića održan je jedan klubski sastanak u Sekiću. Veče je bilo prijatno a sastanak je protekao u pravom drugarskom raspoloženju. — Br. predsednik Dr. Vajs, Beniš i Trbović referisali su kroz ceo mesec o radu drugih klubova i u izvodima prikazali predavanja braće iz drugih klubova koja su nam bila dostavljena.

BEOGRAD. — Na 449-tom sastanku 5. decembra 1958 g. pozdravio je predsednik kluba gosta Dra. Changa, šefa vazduhoplovne medicine, kapetana kineske vojske, koji se nalazi na putu kroz našu zemlju u povratku za daleki Istok. Na ovom sastanku održao je br. Mihajlo Petrović jedno interesantno predavanje o romanu jegulje, jer je lično učestvovao ovog leta u jednoj ekspediciji koja je imala za cilj da se ovim pitanjem pozabavi. — 500 sastanak na dan 12. decembra 1958 g. održan je kao svečani sastanak sa Ladies Night. — Na 501-om sastanku, 26. decembra 1958 g. saopštio je predsednik da su br. Radulović i Sretenović, kao i današnji gost br. Dr. Ulmanski, izabrani na poslednim izborima za narodne poslanike. Zatim je br. Prica održao poslednji referat o italijanskom rotarstvu, o njegovom radu, o njegovom shvatanju svog zadatka i neprestanom nastojanju, da pokaže kao jednu ideologiju rotarsku sa ideologijom fašizma.

BITOLJ. — U decembru bilo je četiri sastanka sa uobičajenim dnevnim redom, t. j. sa čitanjem zapisnika i pošte. Nije održano nijedno predavanje, ali su vodjene plodne diskusije povodom nekih predavanja održanih u izvesnim domaćim klubovima (Sombor, Split, Subotica, Zagreb). Na predlog br. predsednika Dr. M. Djerasi, rešeno je da i naš klub potpomogne kandidaturu br. ing. Rad. Alaupovića, člana R. C. Zagreb. Što se tiče zimske pomoći, re-

šeno je da klub i ove godine nabavi dvadeset do trideset pari cipela za siromašnu decu mesnih osnovnih škola. Frekvencija za ovaj mesec je 60,52%.

BITOLJ. — Održano je pet sastanaka u toku novembra. Br. Kešeljević govorio je o 3-ćem rotarskom cilju, istakavši naročito čovekov društveni nagon koji treba što potpunije iskoristiti radi dobra ljudske zajednice. „O vinarstvu u bitoljskom kraju“ izlagao je br. Davković i to uglavnom na osnovu podataka kojima raspolaže njegova radnja od svoga osnivanja, t. j. 1898 godine. Tek poslednjih godina dostigla je godišnja potrošnja vina 30 do 40 vagona, dok je godišnja potrošnja rakije pala sada na oko 20 vagona. Povodom predavanja o štednji održanom skoro u Rotary klubu Zagreb, br. Kešeljević nalazi da nije čudo što Jugoslavija u pogledu štednje zaostaje iza velike većine evropskih zemalja, jer je naš narod doskoro živeo pod vrlo nepovoljnim uslovima koji mu nisu mogli obezbediti ni ličnu (životnu ni imovnu) sigurnost. — Vanredno plodna diskusija vodila se i u vezi sa člankom u našem glasilu „O Osijeku kao industrijskom centru“. Br. Kešeljević je tom prilikom potvrdio fakt, iznet u pomenutom članku, da je trošarina jedina od smetnji koje ne dopuštaju trgovini i industriji da uzmu svoj puni zamah.

BRČKO. — U mjesecu decembru o. g. imali smo samo 4 redovita sastanka sa prosječnom frekvencijom od 77,50%. — Na ovim sastancima rešavali smo naša tekuća pitanja i pratili iz nedeljnih izveštaja rad ostalih klubova našega distrikta i koristili se mnogim iskusnim i poučnim predavanjima koje smo dobili. — U ovom mjesecu saznali smo da je naš Klub definitivno primljen 11. novembra 1958. god. pod brojem 4876 u Rotary International, povodom kojeg smo prijema dobili mnoge čestitke od Rotary Clubova iz Engleske i U. S. A. država i Čehoslo-

vačke, na koje smo bratski i srdačno odgovorili i time došli u vezu sa tim klubovima. — U sporazumu sa bratom guvernerom i našim kumovskim klubom u Vukovaru odlučili smo da proslavu predaje povelje „Chartera“ našem klubu po br. guverneru Dr. Ivanu Slokaru proslavimo kod kumovskog kluba u Vukovaru dana 14. januara 1959. god. pa se nadamo da ćemo na toj proslavi vidjeti okupljenu braću iz svih bratskih klubova našega distrikta. — U karitativnom radu ovoga mjeseca braća su nastojala da putem humanih i dobrotvornih organizacija u kojima su odbornici učine što više na zbrinjavanju i dijeljenju pomoći oskudnim u životnim namirnicama i gorivom materijalu, dok su sestre radile na otvaranju dječjih školskih kuhinja, koje su odpočele već sa svojim radom.

DUBROVNIK. — U ovom mjesecu primili smo dva nova člana i to: br. Dr. Pero Maleševića,avnog referenta Gradskog poglavarstva, sa klasifikacijom „Komunalna politika“ i br. Josipa Lujaka, sudiju, sa klasifikacijom: „Pravosudje“. — Upravni odbor donio je zaključak da se podijeli Božićna pomoć Dječjemu zakloništu Din 400.—, Odboru za pomoć bolesnim i iznemoglim Rusima Din 400.—, Utamničenicima ovd. suda Din 200.—, Kuhinji podml. Crvenog krsta Din 500.—, Društvu za zaštitu maloljetnih djevojaka Din 200.—, Zajednici doma i škole kod Trg. akademije Din 200.— i Zajednici doma i škole kod Gimnazije Din 500.—. — Br. Dr. Vidoević iznio je svoje impresije sa puta na francusku rivijeru, na kojoj baš sada počinje zimska sezona. — Br. Sokolović dao je referat o ovom putu u Paris i London, iznijevši vrlo interesantna zapažanja povodom sadanje političke zategnutosti u Evropi.

KARLOVAC. — U mjesecu decembru 1958., klub je radio na nabavi dječje odjeće i obuće za karlovačko

dječje obdanište, i poklonio ovoj instituciji 28 odijela i cipela za tamošnju djecu. Dne 7. decembra 1958., proslavio je klub svoj 200-ti sastanak, koji je održan u Dugoj Resi, u tvorničkoj kantini. Kao domaćin fungirao je br. Rudolf Kratochvil. Sastanak posjetili su i članovi susjednog kluba iz Zagreba. Predavanje na ovom sastanku održao je br. dr. R. Jerinić sa temom „O kićenju tijela“. Predavanje bilo je odlično sastavljeno. Dalje je br. R. Jerinić na sastanku dne 12. decembra 1958., nastavio predavanje sa temom „Neobične metode sprečavanja trudnoće“. I ovo predavanje je bilo odlično izradjeno. Na sastanku od 19. XII. 1958. zaželjeno je medjusobno ugodno provedenje praznika i sretna nova godina, a zaključeno je, da se posebne tiskanice za medjuklupsko čestitanje neće tiskati, već će se ovaj novac upotrijebiti za dobrotvorne svrhe. Rad u mjesecu decembru 1958. bio je aktivan, posjet sastanka zadovoljavajući. U januaru 1959. sprema se ovom klubu u posjete cjelokupni klub iz Zagreba.

ЛЕСКОВАЦ. — У месецу децембру одржана су 5 састанка од којих је један био са сестрама. Клуб је у сврху помагања беднима за Божићне празнике подарио 1000 динара сиротињи града Лесковца и по 750 динара гимназији и основним школама за облачење сиромашних ученика. Предавање је одржао бр. Пијаде Велизар из своје струке »Купање и купатила у Јапану«. Предавање је било занимљиво и сва су га браћа пажљиво саслушала. Дискусију је водио бр. Др. Радаковић, који је и са своје стране изнео неколико интересантних података о Јапану и начину купања у тој загонетној земљи.

LJUBLJANA. — V mesecu decembru je zavlдало v klubu živahnejše življenje, kar se vidi tudi iz povečane frekvence, ki je narasla od novembra na december od 75'46 na 81'26%. Imeli smo pa tudi ves mesec zanimiv pro-

gram, ki je naredil sestanke privlačne. — Na prvem decembrskem sestanku je tajnik br. Potočnik opozoril na zadnji News Letter, ki prinaša v obširnem prevodu skoro vse mesečno pismo našega guvernerja za avgust. To je dragoceno priznanje tako odličnemu rotarskemu delavcu, kakor je naš br. guverner. Na tem večeru nas je popeljal br. dr. Stele na pot okoli sveta. Naslikal nam je z njemu lastno, do srca segajočo besedo svojo pot z Dunaja po vsej Rusiji za časa svetovne vojne tja do Daljnega vzhoda, potem pa pot po Ameriki v domovino že po končani svetovni vojni. Br. dr. Stele nam ni podajal toliko zunanje slike svoje poti, ampak predvsem nam je orisal svoja doživetja, ki jih je imel na tej dolgi poti, svoja opazovanja ljudi. Predavanje, ki je bilo polno literarnih in filozofskih lepot, so bratje poslušali z izrednim zanimanjem ter ob njem v mislih doživljali že oddaljeno, a še vedno neizbrisno živo dobo velike vojne. Predavatelju smo bili za izredni užitek zelo hvaležni. — Na drugem sestanku smo z ozirom na bližnji Božič in Novo leto sklenili, da ne bomo pošiljali voščil, marveč da se odkupimo z večjim zneskom v dobrodelne svrhe. Br. dr. Krejči je predlagal, naj se ta znesek vloži v naš sklad za pohabljeno deco. Br. prof. Prezelj nam je nato poročal o članku barona Pierrea Cochea, odpravnika poslov francoskega poslanstva, v francoski lovski reviji „Le Saint Hubert“, ki izhaja v Parizu. Pisec zanimivo opisuje lov na petelina na Pokljuki in pohvalno omenja našega zaslužnega Nimroda br. ing. Božiča. Za tem je predaval br. Ljubić o temi „Služenje v klubu in vzgoja za življenje.“ Rotarstvo pomaga lajšati težave sodobnega človeka. Bori se proti malikom materializma in se ta boj izraža v štirih vrstah služenja: v klubu, v poklicu, v skupnosti ter v mednarodnem obsegu. Služenje v klubu nas navaja na to, da ostanemo n. pr.

poslovni ljudje v vsem svojem delovanju na etičnih temeljih. Iz kluba pa prenaša potem rotar etični duh v poklic. Tu je posebno potrebna ljubezen do bližnjega. Rotarska ideja se nato prenaša tudi na mednarodno polje. Tudi med narodi naj veljajo isti etični principi kot med posamezniki, ker bo le tako varovan mir in sožitje med narodi. K zaključku je predavatelj še posebej naglasil, kako bi se ves svet izpremenil, če bi se ravnal po rotarskih načelih. Za svoje predavanje, polno globokih in uvaževanja vrednih misli, je žel br. Ljubić mnogo odobravanja, kar je še posebej naglasil v svoji zahvali br. dr. Krejči. — Na tretjem sestanku je sporočil br. dr. Krejči, da so priprave za ustanovitev Društva za skrb za pohabljeno deco že končane in priporoča, da se društvo postavi na širšo podlago. Naš klub naj sodeluje po svojih članih, naj se pa kot tak ne imenuje. Z ozirom na pismo br. guvernerja glede ustanovitve kampa za rotarsko deco v Zlarinu pri Šibeniku smo sklenili, da ne sodelujemo, ker niso več dani zaradi izpremenjenih razmer pogoji za uspeh. Br. Kavčič je nato predaval o vsebini knjige vseuč. profesorja g. dr. Andreja Gosarja: Gospodarstvo po načrtu. Njegove naloge in problemi. Predavatelj izhaja od programa Socialnoekonomskega instituta čigar predsednik je g. dr. Gosar. Obravnava koristi racionalizacije za posamezna podjetja in nje škodo za skupnost, če ni načrtno organizirana. V Sloveniji je letno 8000, v vsej državi pa nad 100.000 novih delovnih moči, ki jih je treba zaposliti. Dr. Gosarjeva knjiga uvodno opisuje liberalno gospodarstvo, ki je omogočilo ogromen tehnični napredek, ki je imel za posledico največji gospodarski in socialni napredek vseh časov. Izrabljanje delavstva je imelo za posledico socialno zaščito. Neomejena konkurenca, moderni kreditni sistem, akumulacija kapitala v brezimnih delniških družbah imajo za posledico nestalnost, ki se izraža v

vedni menjavi med konjunkturo, depresijo in krizo. K temu smo dobili od leta 1929. dalje še evropsko strukturno krizo. Nato preide avtor na idejo gospodarstva po načrtu, ki se je prvič močno uveljavila v vojnem gospodarstvu in nato razvijala po vojni. Zdaj nihamo med svobodnim in dirigiranim gospodarstvom. Socialna politika kot zaščita socialno slabih in reglamentiranje kredita in kapitala, ki se zlasti izražata v težnji po zaščiti hranilnih vlog, sta elementa dirigiranega gospodarstva. Vojno gospodarstvo je bilo likvidirano s koncem vojne. Po vojni pa sta se organizirali dve veliki skupini: delavci in konsumenti, ki sta si priborili velik vpliv. Začela se je intervencija države, ki ima to svojstvo, da zahteva venomer poglobitev in razširjanje na druga področja. Italijanska težnja po avtarkiji je pridobila svojo upravičenost s sankcijami. Kriza in polomi so pospešili etatizacijo bančnega kapitala. V tej smeri vplivajo vzpodbudno vzgledi Rusije, Italije in Nemčije. Avtor odklanja boljševiski vzgled, ko se zavzema za to, da je treba gospodarstvo podružabiti. Pri tem pa se mora paziti, kako daleč gremo. Treba je streti moč brezimenega kapitala in onemogočiti politični vpliv, ki ga danes mednarodni kapital brez dvoma izvaja. Popolen kolektivizem je nemogoč, kajti v tem primeru bi človek postal stroj. Avtor priznava zasebni iniciativi gonilno silo lastnega interesa, ki je za gospodarstvo zelo dragocena. Zavzema se za svobodno nabavljanje blaga preko trga. Zato je važna pravičnejša razdelitev narodnega dohodka. Avtor prihaja do zaključka, da je treba slediti razvoju k podružabljenju in poobčestvenju gospodarstva, toda zelo previdno, da se izognemo napakam. Br. predsednik je govoril iz srca vsem, ko se je zahvalil predavatelju. — Na zadnjem sestanku je bilo z velikim odobravanjem sprejeto sporočilo br. guvernerja, da nam je poslal past-direktor br. dr. Milan Stojadinović,

predsednik ministrskega sveta in zunanji minister, svoje pozdrave in čestitke za Božič in Novo leto. Br. Zdenko Knez nam je predaval z njemu lastno preglednostjo o zanimivi temi: Nadstropna lastnina. Kakor v nekaterih drugih državah tako smatra tudi br. Zdenko Knez, da bi bilo v svrhu pospeševanja gradbene delavnosti in za izboljšanje stanovanjskih razmer to uvesti tudi pri nas. Predavanje je s svojo strokovno argumentacijo vzbudilo veliko debate, v katero so zlasti posegali naši pravniki, ki so opozarjali na velike komplikacije, ki nastajajo v naših razmerah pri raznih primerih nadstropne lastnine. Tudi so mnenja, da zaradi naših razmer še ne bo prišlo kmalu do uresničenja načrta.

MARIBOR. — Uvod prvega decembrskega sestanka je bil posvečen dvajsetletnici ujedinjenja Jugoslavije ter je br. predsednik Stamol ta jubilejni praznik naše domovine povečal v zelo lepem govoru. — V drugem delu meetinga je predaval br. pastprezident Krejči o Littoriji, novi rodovitni pokrajini, ki je nastala po velikopotezni melioraciji na bivših Pontinskih močvirjih. Predavanju je sledila zanimiva debata. — Na drugem decembrskem sestanku smo podrobno razpravljali o letošnjih božičnih akcijah. Poročal je najprej br. Marinič o obsegu pomoči za šolski kuhinji obeh osnovnih šol v Studencih kot nekako nadaljevanje naše dosedanje mlečne akcije; br. pastprezident Sabothy pa je poročal o načrtu božičnih akcij na obmejnih šolah na Kaplji in na Lokavcu. Nato smo se spominjali dveh pomembnih obletic iz kulturnega razvoja našega naroda: tristoletnice smrti slavnega hrvatskega pesnika Ivana Frana Gundulića in dvajsetletnice smrti genialnega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. O življenju in o veliki umetnosti obeh genijev je predaval obširno in zanimivo br. pastprezident Rapotec. Končno je referiral še br. pastprezident Šlajmer o češko-

slovaškim rotarstvu. — Zadnji sastanak tega meseca nas je združil še pred Božičem zadnjič v tem letu. Ob tej prilici smo si medsebojno, bratsko in pri srčno, voščili prijetne praznike ter poslali naše iskrene pozdrave vsem bratom rotarjem širom sveta. Naše božično razpoloženje pa je povečalo še poročilo br. pastprezidenta Šlajmerja o božičnicah, ki jih je priredil klub na obmejnih šolah na Kaplji in na Lokavcu i. t. iz sredstev „Krajnovičevega fonda“. Na obeh šolah je bilo razdeljeno 520 komadov raznih oblačil odn. obutev v skupni vrednosti nad 12.000 dinarjev. Nadalje je votiral klub ob tej prilici tudi šolskima kuhinjama obeh osnovnih šol v Studencih vsaki po Din 1200—, nadaljnjih Din 500— pa je prispeval klub za božičnice Ciril Metodove družbe. Vsi bratje so ponovno izrazili svoje zadovoljstvo, da je podaril klub pomen tega najlepšega kršćanskega praznika s tako izdatno božično akcijo. Posebna zahvala pa je bila izrečena br. Stevi Krajnoviću, ki je v to svrhu začel nabirati prispevke na post-meetingih ter s tem ustanovil „Krajnovičev fond za obdaritev revnih otrok na meji“. Tudi predavanje na tem sastanku je bilo zelo zanimivo: govoril je br. Štukelj o poteku mednarodne tekme med mađarskimi in italijanskimi telovadci v Budimpešti.

NIŠ. — I u ovom mjesecu nastavljen je rad na unutarnjoj ekstenziji našega kluba, koja je otežana specijalnim prilikama u Nišu. Ovogodišnju zimsku akciju klub će sprovesti od slučaja do slučaja, prema predlozima i prijavama pojedine braće. Klub je i nadalje izdržavao jedno dete u mesnom dečjem obdaništu. Na dan 21. decembra t. g. održano je sestrinsko veče koje je bilo posvećeno drugarstvu. Tom prilikom je br. B. Milošević održao jednu humorističku koseriju, a sestre-rotarke su glasanjem izabrale predavaća za buduće sestrinsko veče. Ova priredba je vanredno lepo uspela i odlikovala se

zdravim humorom i drugarstvom. Svaki član kluba uplatio je po din 40— za kamp rotarske dece u Zlarinu kod Šibenika. Br. Dr. Milan Sokolović održao referat o radu Jugoslovenske unije za zaštitu dece, čiji je on mestni predstavnik. Božične čestitke poslate su kako domaćim tako i stranim klubovima i svim časnicima R. I. Podnet je izveštaj o radu domaćih i inostranih klubova, a inostranim klubovima poslat je mesečni izveštaj na francuskom jeziku. Frekvencija je i u ovom mjesecu bila u porastu prema prošlom mjesecu.

NOVI SAD. — Glavna pažnja Kluba u mesecu decembru bila je posvećena karitativnoj akciji, ali su redovni sastanci uvek bili ispunjeni radom prema našem programu za ovu rotarsku godinu. — Na sastanku od 2. decembra br. Julije John održao je predavanje o japanskom rotarstvu i radu RK Tokyo. Kako se ovo predavanje odlikuje vanredno lepim zapažanjima i pruža ne samo jasnu nego i interesantnu sliku o životu i radu japanskih rotara, predavanje je umnoženo i dostavljeno svima jugoslovenskim klubovima. — Na sastanku od 9. decembra br. Dr. Milan Sekulić, predsednik Kluba, pošto se oporavio od bolesti, ponovo je preuzeo predsednički čekić; br. Vlada Belajčić, pastguverner, u ime sve braće uputio je bratu Milanu topao pozdrav i izrazio radost što ga ponovno vidimo na predsedničkom mjestu. Br. predsednik u uvodnoj reči govorio je o rotarskom služenju Otadžbini. Zatim su donete potrebne odluke o našoj ovogodišnjoj karitativnoj akciji. Na kraju je br. predsednik izneo svoje vanredno interesantne impresije sa posete Rotary klubu Budimpešta. — Sastanak od 15. o. m. održan je kao radni sastanak sa sestrama. U uvodnoj reči br. predsednik govorio je o rotarskom stavu prema optimizmu i pesimizmu. Ovaj sastanak posvećen je bio humoru, pa je br. predsednik tim povodom govorio o značaju smeha za čoveka, kao jednoj od

vrhovnih njegovih odlika za razliku od svih ostalih bića na svetu. Da bismo se što iskrenije i srdačnije nasmejali, naš poznati novosadski književnik — humorista g. Žarko Ognjanović, čiji je pseudonim Abukazen — junior jer i njegov otac pok. Ilija Ognjanović bio je poznat pod imenom Abukazen kao jedan od najpoznatijih naših vojvodjanskih književnika — humorista, prisustvovao je ovom našem sastanku kao gost i održao je vanrednu uspelu i duhovitu koseriju o današnjim raznim granama športa. Za celo vreme čitanja ove koserije prisutni su se do suza iskreno smejali. Da bi još više pridoneli vedrom raspoloženju br. Manojlović, Karlavaris, Alaupović i Sekulić ispričali su nekoliko duhovitih viceva. U duhu i stilu ovog večera i br. Dr. Branko Petrović održao je svoju reportažu iz današnjeg Pariza, odakle se nedavno vratio. I ovo predavanje puno lepih i duhovitih zapažanja bilo je toplo pozdravljeno. Naročito je pak toplo bio pozdravljen naš dragi gost br. Ing. Radovan Alaupović, jedan od kandidata za narednog guvernera, a za čiju se kandidaturu naš klub već jednoglasno izjasnio. — Sastanak od 25. decembra bio je u glavnom posvećen definitivnoj organizaciji naše ovogodišnje karitativne akcije, jer se sutradan 24. o. m. izvršilo oblačenje i obuvanje siromašne male školske djece. U tom smislu održao je uvodnu reč i br. predsednik. Raspodelilo se odeće i obuće u vrednosti od 9000 dinara, a dva djaka koji su vrlo siromašnog stanja, bez oca a sa teško bolesnom majkom, dobijaće redovnu mjesečnu novčanu pripomoć od po 250 dinara. Na ovom sastanku br. Stojan Radović pročitao je u izvodu predavanje Mauricea Duperreya „Sa rotarima oko sveta“ u odličnom prevodu br. Dr. Sokolovića. — Sastanak od 30. decembra bio je posvećen jednoj važnoj temi — „odnos seljaka i građanina“. O njoj je govorio naš stalni gost br. Ing. Jovan Rogulić iznoseći naročito svoja lična zapažanja o nepo-

verenju seljaka prema građaninu, koja je stekao svojom dugogodišnjom praksom kao praktični agronom koji je stalno bio u kontaktu sa seljakom i s njime saradjivao. Predavanje je dalo povoda interesantnoj diskusiji koja je zbog važnosti iznesenih zapažanja imala karakter sociološke ankete u kojoj su uzeli reč braća: Dr. Branko Petrović, Ing. Danilo Kaćanski, Živ. Bogdanović i Dr. Vlada Belajčić, koji je u vezi ove teme govorio o značaju i ulozi sokolstva na zbliženju sela i grada. Uvodna reč br. predsednika bila je posvećena misli o samovaspitanju čoveka i ideji služenja svome narodu. — U torbu za nevoljne tokom meseca decembra skupljeno je 1116 dinara; postignuti prosek frekvencije izneo je 75.70%.

OSIJEK. — Rad kluba bio je usredotočen u prvom redu oko zimske pomoći, a u smislu ranijih zaključaka. Klub odlučio je postaviti kandidaturu za ovogodišnji izbor distriktnog guvernera i izabrao za svog kandidata pionira našeg kluba, svog prvog tajnika, a drugog predsjednika br. dra Milovana Pinterovića, advokata, bivšeg osječkog gradonačelnika i narodnog poslanika. Br. dr. Uzelac održao je na zadnjem mjesečnom sastanku vrlo interesantno predavanje „Moderno oružje i zračna odbrana u španskom građanskom ratu“. Zaslugom braće dra Čačinovića i Brlića organizovana je preko božićnih blagdana vrlo interesantna izložba naše savremene umjetnosti u velikoj dvorani bivše Županije. Na toj izložbi bilo je izloženo oko 60 radova savremenih likovnih umjetnika iz Zagreba, Beograda i Ljubljane.

PANČEVO. — Rad kluba u prošlom mjesecu bio je u glavnom posvećen referatima rotarskih dogadjaja. Naročiti interes pobudili su izveštaji českih klubova. — Br. Dr. Svetislav Mihajlović održao je predavanje: „Francusko-nemački sporazum“ u kome je izneo važnost sporazuma i naveo je, da mi rotari

moramo pozdraviti to novu dobu u odnosima Francuske i Nemačke, jer je to veliki prilog za mir u svetu, a pogotovo rotari našeg distrikta, jer je Jugoslavija u dobrim prijateljskim odnosima sa oba naroda. — Br. Dr. Pavković Bugarski Djordje i gost nerotar Dr. Miladin Djurišić održali su predavanja iz teme: „Rad na zdravstvenom podizanju sela“. Brat Pavković govorio je uopšte o tome radu. Izložio je da zdravstvenu službu kod nas sprovode na selu: 1. Sreski lekari kao državni organi. 2. Zdravstvene opštine sa zadaćom unapredjenja narodnog zdravlja i 3. Zdravstvene zadruge. Govorio je zatim o organizaciji i radu tih zdravstvenih ustanova. Predavač Dr. Djurišić izneo je na osnovu zvaničnih statističkih podataka zdravstvene prilike na selu, koje su dosta teške naročito u siromašnim krajevima, te time i važnost podizanja i proširivanja sanitetske službe na selu. Predavač nalazi, da za naše prilike uspešnu sanitetsku službu uglavnom mogu da vode zdravstvene opštine u kojima je osigurana egzistencija glavnim nosiocima te službe lekarima i drugom osoblju sanitetske službe. — U decembru mesecu na ime zimske pomoći potpuno je odenuto petnaestero najsiromašnije dece. Dato je mesnom Crvenom Krstu 500 Din, Ruskom društvu 200 Din i svima osnovnima školama po 100 Din.

PETROVGRAD. — U ovom mesecu koji je i inače namenjen dečijim radostima i mi smo se starali, da onoj sirotoj deci, koja svaki dan prevale više kilometara vozom i pešice dolazeći u školu, osiguramo u zajednici sa ovdašnjim Društvom za zaštitu i vaspitanje dece u njihovom domu, jednu krasnu svetlu toplu dvoranu sa potrebnim brojem stolova i stolica, gde ista deca provode pod nadzorom sve vreme od škole do odlaska voza. Naš klub pomaže tu akciju na taj način što svako dete dobija obrok topla mleka sa komadom belog hleba. Za sada su smeštena

samo ženska deca, za koje je bilo već krajnje vreme da se spasi zlih posledica lutanja ulicama u besposličanju čekajući voz. U toku meseca izdato je oko 300 obroka. — Br. Miloš Stanojević je u svome predavanju „Djaci i njihovi roditelji“ izneo sa kakvim se sve nepredvidjenim preprekama ima i mora boriti nastavnik, dok ne upozna svoga vaspitanika. Ovo odlično predavanje je pored nedeljnog izveštaja dostavljeno svima klubovima.

СКОПЉЕ. — Током месеца децембра 1938 г. одржано је 5 састанака са просечном фреквенцијом 64.27. — Одржана су неколика занимљива предавања; тако су бр. М. Илић и А. Јелачић говорили 17/12, пригодном свечаног 400-ог састанка о главним идејама ротарског покрета. 23/12 бр. Јелачић одржао је актуелно и информативно предавање о Украјини, давши зналачки преглеи историје те руске покрајине и један кратак поглед на садашње стање. Бр. Б. Богдановић изложио је 30/12 потребу отварања школе за угоститељско особље, пруживши и нацрт за организацију тих школа. Уместо уобичајене божићне честитке клуб је поделио 1000 Дин. месним трпезама за сиромашне ученике основних школа у месту. Члан скопског Р. клуба, бр. Панта Јовановић именован је за министра п., т. и телеграфа у новом кабинету бр. др. Стојадиновића. 17/12 одржан је у облику сестринске вечери врло успели свечани 400-ти састанак нашег клуба. Међу више одличних гостију састанку су присуствовали г. г. бан и подбан Вард. бачевине те заступник команданта армиске области са својим госпођама. После садржајног поздравног говора бр. претседника М. Илића, бр. секретар Јелачић прочитао је лепу честитку брата гувернера 77 дистrikta и затим говорио о ротарству. Пошто су прочитане честитке скоро свих братских клубова закључен је зва-

нични део састанка, те су се присутни, уз лепу песму и плес забављали до дубоко у ноћи.

SLAVONSKI BIOD. — U mesecu decembru p. godine održana su četiri redovna sastanka sa 92'64% frekvencijom, što očitо dokazuje marljivu посету чланова и само болест била је разлог u овом месecu да нисмо могли получити 100% фреквенцију. — Br. Mr. ph. Šrepel održao је врло интересантно и поуочно предавање о heliumu, а br. директор Јураш о проблему наше индустрије, док је br. тајник одржао низ реферата привредних вести. — Трећи дан Божића, редовити састанак нашег клуба, био је посвећен другарству. — Унутрашњој екстензији дата је u овом месecu нарочита пажња. Prodiskutovana је ситуација бројног стања чланова, па су подuzете све мере могућности попуњавања оних класификација које су u задња три месеца upražњене премештајем браће службом u друга места државе, а ради опћег повећања броја чланова и u оним класификацијама, које до данас још нису попуњене.

SOMBOR. — Mesec decembar sa svojim mnogim praznicima, svečarima, rodjendanima i imendanima zadao је теško али уједно и истинско служење око гајења другарства. Rodjendan br. Altmana, krsna slava br. Radojevića, Sarke, imendan br. Gernerа iskorišćeni су за скоро 100% састанке u њиховим домовима а весело расположење u интимном кругу u mnogome је допринело да се досаданје топло другарство још више појача. Pored toga су одржани са високом фреквенцијом и сви редовни састанци u клубу. Brat Miloš, ceremoniar priredio је посету Sv. Nikole u особи br. Baloga који maskiran са великом брадом и ogrnut crvenim plaštem ulazi u dvoranu на највеће изненађење присутних, те пошто је сваком члану служио са пригодним шaljivим savetima, предао им је за њихову decу пакетићe напуњен слаткишима. Br. Altman дао је кратак пре-

gled о политичкој ситуацији u иностранству, а br. Dr. Petrović о актуелним дневним problemima. Br. Sarka је govorio о криминалитету зими, изnoseћи и врло занимљиву статистику криминалитета u разна раздобља појединих година, br. Popović konferisao је предавање br. Bukvice (R. C. Brčko) „Islam i higijena“ као и „rad R. C. Tokijo“ u преводу br. Johna (R. C. N. Sad). Br. Zwirschitz servirao је врло занимљиво предавање „о problemu elektrifikacije“, а br. Miloš Lepedat održao је предавање са темом „Posle autarkije slobodna trgovina“. Konačno raspisane су светосавске награде међу оvd. ученицима Држ. реалне гимназије, трг. академије и Учитељске школе u висини од 1500 Din за израду теме: 1) „Mir u službi progressa“, 2) „Medjunarodna povezanost ljudi, sretstva i načina da се они још више zbliže“, 3) „Sreća bližnjeg u isto vreme је и sreća svakog pojedinca i cele zajednice“ и nadamo се да ćemo оmladini time dati prilike да по malo razmišlja о tim plemenitim problemima.

SPLIT. — Klub је одржао 4 састанка са 78'75% мjes. фреквенцијом. Tokom мjeseca одржана су u клубу на ред. састанцима уз разне дискусије опћег значаја извјештај br. Abramića о Данско-југославенском друштву u Kopenhagenu. Ovo друштво постоји већ четири године, али особиту дјелатност развило је друштво u задње доба оtkада је наш велики пријатељ архитект g. Etnar Duggye преузео предсједништво. Друштво publicira и свој vlastiti časopis. Nijedno друштво u inozemstvu не чини такову propagandu за наш крај као ово. Br. Ing. Šperac održao је предавање о отварању vrgorskog tunela о благодати овог tunela, који је dug преко 2000 m. Kako vrgorsko jezero preplavljuje сваке године површину од 3400 hektara, да се сада посилу разне житарике даје би 400 vagona ploda и u godinu дана isplaćале све трошкове око ове инвестиције. Održали смо две

28. tek. mj. svoj 400-ti sastanak u društvu sestara i mile nam braće iz Šibenika.

STARA KANJIŽA. — Usled praznika u toku mjeseca decembra održana su svega dva sastanka. Sastanci su održavani u klupskim prostorijama hotela Molvay. Na prvom sastanku održao je predavanje br. Milutin Mažić pod naslovom „Golubija pošta u Egiptu“. Drugi sastanak posvećen je drugarstvu.

STARI BEČEJ. — 1. decembra naš sastanak je posvećen značaju dana ujedinjenja, kojom prilikom je br. pretседnik Dr. Lazić održao lep govor u kome je izneo u glavnim potezima značaj dana ujedinjenja, opisujući trnovi put kojim je naš narod prošao, i žrtve koje je podneo za slobodu i ujedinjenje zemlje i naroda. Posle sastanka poziva svu braću da prisustvuju današnjoj proslavi koje priredjuje ovdašnje Sokolsko društvo. Br. Ing. Kekić održao je predavanje o slojevima zemlje pod terenom Starog Bečeja, do kojih je došlo bušenjem artesnog bunara na Električnoj Centrali do dubine od 520 m. Predavanje je sa interesovanjem saslušano. Br. Šuput iznosi uticaje o svom boravku u Zagrebu, kao i o klupskom životu R. C. Zagreb. Istog dana je održao predavanje br. Petljanski Borivoj, o prilikama u današnjem Beču. Njegova realna opažanja, kao i prikupljene činjenice, učinili su dobar utisak na prisutne i predavanje br. Petljanskog je bilo za celo vreme sa velikom pažnjom saslušano, nakon čega je nastupila živa diskusija. Br. Šuput sa zadovoljstvom konstatuje da je interesovanje za modelarski kurs u tako velikoj meri porastao u ovdašnjoj realnoj gimnaziji, da će u skoro otpočeti modelarski tečajevi i u osnovnim školama. Prisutna braća su sa zadovoljstvom konstatovali da su nastojanja br. Šuputa uspela, pošto je modelarstvo malih aeroplana oduševilo najšire krugove podmlatka i omladine, one omladine koja je i pozvata da u buduće štiti Ju-

goslovensko nebo od neprijatelja. Na poziv br. guvernera, u pogledu osnivanja logora za rotarsku decu u Zlarinu, braća su medjusobno prikupili svotu od Din 400.— koju su svotu stavili na raspoloženje br. guverneru. Br. Petljanski Ivan podnosi svoj referat u pogledu zimske pomoći, iznašajući da je od svote, koju je klub u tu svrhu votirao, bilo odenuto 45 siromašne školske dece i to kompletno sa odelom i obućom. Sama podela je izvršena 31. decembra po podne u 17 časova u prisustvu braće.

SUBOTICA. — Glavnu pažnju sada u zimi posvetio je klub svojoj „Zimskoj akciji“, koju provodi već niz godina. Za ovu je svrhu bio predviđen izdatak od Din 50.000.—. Kako je ali došla jaka zima i gornji iznos pokazao se premalen, a da se njime ukaže efikasna pomoć stotini porodica s većim brojem dece, odlučio je klub, da za otkup božićnih i novogodišnjih čestitaka priloži ovoj akciji dalnjih Din 10.000.—. Isto tako priložio je klub kao otkup venca ocu br. Vilima Copena-Jakobčića dalnjih Din 1.000.—, a br. Grimm posebno još Din 500.— tako, da je za „Zimsku akciju“ u god. 1958/59. skupljeno ukupno Din 41.500.—. Bez obzira na tu akciju klub pomaže svoja dva štitenika, koje školuje. — Isto tako pozabavio se klub pitanjem popunjavanja još nepopunjenih klasifikacija, kao i raznim komunalnim problemima. Br. tajnik Grabovac pročitao je u klubu članak iz „Nove Riječi“ pod naslovom „Problem malih“, dok je br. Dr. Čičić pročitao vukovarsko predavanje o funkciji hormona.

SUŠAK. — Interesantna predavanja održali su tokom mjeseca braća: Vlado Devčić: „Marke kao ogledalo kulture“, Ing. Prikril: „Nove tendencije u modernoj arhitekturi“, Dr. A. Gorup: „Olovu“. Sva su predavanja imala veliki uspjeh. Osim ovih predavanja održani su obilni referati o radu drugih klubova u zemlji i sa strane. U vidu daljnje

ekstenzije kluba, u toku je postupak za učlanjenje 4 novih članova za 4 novo otvorene klasifikacije. S time u vezi pododbor za primanje u članstvo imao je sastanak na kome je bilo pretresano ovo pitanje. Dne 8. decembra održano je Nikolinjsko veče sa sestrama i gostima. Zabava je protekla u najvedrijem drugarskom raspoloženju, koje je doseglo svoj vrhunac, kada je br. Cerić pročitao svakome od braće poruku Sv. Nikole. I ove godine klub nije slao čestitke za Božić i Novu Godinu, već je odlučeno da se time uštedjeni iznos upotrebi za pojačanje mliječne akcije, za koju je već ranije bio predviđen doprinos do Din 4000.—. Ostali rad u klubu vršio se je u svemu prema predviđenom programu.

ŠIBENIK. — Mjesec decembar protekao je u normalnom radu našeg kluba. Održana su 4 sastanka, a peti koji je padao baš na Božićne blagdane nije, jer je većina braće bila odsutna, a ostali zauzeti kod kuće. Br. pretsjednik Žaja na sastanku od 9. XII. održao je krasno predavanje pod naslovom „Trgovački narodi u starom i novom vijeku“ u kojem je na veoma interesantan način i dubokim poznavanjem predmeta, prikazao čitav razvoj trgovine i danas toliko važnog trgovačkog rada i staleža, a sve to od prvog početka pa do danas. U karitativne svrhe, naš je Klub dao dinara 500.— i to da se kupe cipele siromašnim djacima ovdašnje trgovačke škole. Ovo je Božićni dar našeg kluba onima, koji pomoći trebaju. U Splitu je 28. XII. održana proslava 400tog sastanka, pa je veliki broj i šibenske braće sa sestrama uzeo učešća tom lijepom rotarskom jubileju.

VARAŽDIN. — U mjesecu decembru održano je pet sastanaka, od kojih je prvi bio uglavnom posvećen gajenju drugarstva. Prisustvovanje našeg bivšeg člana g. Fragnera još je više podiglo drugarsko raspoloženje. Uz ostali redovni klupski rad, razna raspravlja-

nja, čitanje izvještaja i predavanja, itd. održana su u klubu ova predavanja: br. Horvat: Situacija u Društvu naroda; br. Bosanac: O potrebi uvođenja osmogodišnjeg narodnog školovanja; br. Ferenčić: Pripreme za reformu Zakona o neposrednim porezima. Zadnja su dva sastanka odisala prazničkim raspoloženjem. I naša je rotarska obitelj osjetila sentimentalni upliv velikog obiteljskog praznika, Božića, kao i više veselo raspoloženje vezano s vremenom oko mijene kalendarke godine. Čestitke iz cijelog rotarskog svijeta probudile su osjećaj pripadnosti velikoj rotarskoj zajednici. Umjesto da šalje božićne čestitke, klub je novčano potpomogao dvije kulturno-humane ustanove u Varaždinu, kojima je pripomoć bila upravo potrebna. Ukupno, sa ovim božićnim prilozima, sabrano je u humane svrhe Din 620.—. Osim g. Fragnera, klub je posjetio u decembru još jedan nerotar iz Zagreba, g. inž. Minihrajter. Klub stalno potpomaže jednog studenta Visoke umjetničke škole u Zagrebu.

VELIKA KIKINDA. — U mesecu decembru naš Klub beleži svega 4 sastanka, od kojih se svojom važnošću ističe sastanak od 17. o. m., koji je kao stoti jubilarni sastanak održan na svečan način. Na njemu su uzeli učešća sva braća iz domaćeg Kluba, te od novosadskog kumovskog kluba br. Ing. Tabaković, iz petrogradskog: braća Dr. Vasiljević, Radanov Radičev i Dr. Mijajev, iz somborskog: braća Lepeđat i Popović, a od vršačkog braća: Dr. Bikar, Drndarski, Gloss i ing. Vrvčić. Prisustvovalo je što rotara, što nerotara svega 94 osoba. Sastanak je otvorio pretsjednik br. ing. Dimitrije Nikolajević, pozdravivši sve prisutne. Prikazao je principe rotarstva i izložio je smisao služenja i potrebnost postojanja Rotary Clubova u suprot tome, što je uveren da imade ljudi sa rotarskim osobinama i van Rotary Clubova. Istakao je da je naš Klub u minulom vre-

menu postigao rezultate koji su, iako u apsolutnom smislu beznačajni, u mesnim relacijama ipak od vrednosti. — Na koncu, baveći se pitanjem omladine, izrazio je nadu da će i omladina prigrliti rotarske ideale, koji neznaju za mržnju i nasilje, već koji stvaraju ljude dobre volje i plemenitih misli. — Drugi tajnik br. Dr. Brozović podneo je svoj sekretarski izveštaj o radu Kluba u prošlom vremenu, a prvi tajnik br. Dr. Sremac održao je predavanje sa temom: Sokolski nacionalizam i rotarski internacionalizam. U svome predavanju br. Dr. Sremac došao je do zaključka da ista osoba može da bude i dobar rotar pošto rotarstvo, iako internacionalno organizovano, ne čini svoje članove anacionalnim već u prvom redu zahteva od njih da budu verni i korisni članovi svoje nacije i otadžbine. Nakon pozdrava pretstavnik stranih klubova, pročitavanja pismenih čestitki, medju kojima se naročito ističu čestitke br. guvernera Dr. Slokara te čestitke pastguvernera braće Dr. Belajčića, Dr. Krejčija i Pavlovića kao i nakon obavljenog roll-call-a, br. predsednik je uz prikladne reči predao prvom predsedniku i prvom tajniku braći Dr. Sindiku i Dr. Teodoroviću ukusne poklone u znak zahvalnosti za njihov uspešan rad u vezi sa osnivanjem našeg Kluba. Zabavni deo ovog sastanka protekao je u veselom raspoloženju do pred zoru.

ВРШАЦ. — Због божићних празника и избора у овом се месецу показао извештан застој у раду чланова. Требали смо корпоративно да посетимо јубиларне састанке београдског и киндског клуба, али је нажалост одзив чланова, нешто ради рђавог времена и ради заузетости, био врло слаб. Са првим јануаром ступили су у клуб два нова члана, тако, да је број чланова у нашем клубу порастао на 22. Приликом примања нових чланова одржано је врло успело сестринско вече.

VUKOVAR. — Na 521 sastanku od 12. XII. 1958 pročitano je iz News Lettera broj 14 izvod iz mjesečnoga pisma našega guvernera br. dra. I. Slokara, koji je svojim uspjelim rotarskim sadržajem svratio pažnju članstva i izazvao živu diskusiju. „Ozbiljan rad i disciplina — veli se odmah u početku ovoga pisma — primarni su činoci svakog dobrog i snažnog društva, naročito u rotarskom pokretu, koje ne može ni postojati, ni napredovati bez idealističkih radnika.“ — Na svakom od sastanka u ovom mjesecu pojedina su braća referisala o svojim posjetama stranim klubovima, iznoseći u izvještajima svoja opažanja o načinu rada u drugim klubovima, kako bi što više iskoristili ova iskustva za naše klupske ciljeve. Tako je br. dr. Stojanac upoznao braću sa radom R. C. Davos, gdje je bio početkom ovoga mjeseca; br. Toma Maksimović je opisao proslavu 500-tog sastanka u R. C. Beograd, posjet R. C. Zagreb itd. — U sporazumu sa R. C. Brčko održat će se predaja njihovog chartera u našem klubu dana 14. I. 1959 u vidu sestrinske večeri, kojom prilikom će brat guverner obaviti i zvaničnu posjetu ovim klubovima, zbog čega je dobar dio vremena na svim sastancima bio posvećen pripremama za ovu rijetku svečanost. — Jednom siromašnom a vrijednom učeniku ovdašnje srednje škole podijeljena je potpora na preporuku našega člana, br. prof. Klaića. — Prihvaćajući inicijativu R. C. Hartlepool klub je zaključio, da će u sprovođenju našega četvrtoga rotarskoga cilja dopisivanjem izmedju članova obadva kluba, koji zastupaju iste ili slične klasifikacije, nastojati da uzajamnim obavještenjima uspostavi što tijesniju vezu izmedju ove dvije jedinice naše velike rotarske zajednice. — Ovaj mjesec održana je dana 15. XII. o. g. peta sjednica Upravnog odbora, koja je pretresla i riješila niz internih klupskih pitanja. — Prof. br. Klaić na 522 sastanku pročitao je svoje

originalne radove: tri novele i jednu pjesmicu, koje su se dobro dopale, što je dalo literarni kolorit ovom našem sastanku. — Mnoga su braća na osnovu dostavljenih referata, koji su održani u drugim klubovima, obavijestili članove o raznim aktuelnim pitanjima, ponajčešće iz oblasti svoje struke.

ZAGREB. — Premda je mjesec decembar po broju sastanaka bio najslabiji, imamo ipak da zabilježimo dva osobito zanimiva predavanja, oba održana po gostima nerotarima. G. dr. Jospip Nagy, profesor na ekonomsko-komercijalno visokoj školi u Zagrebu, u dokumentovanom predavanju „Od berlinskog kongresa do bosansko-hercegovačke aneksione krize 1878—1908“ iznio je tok događanja nedavne prošlosti. Predavanje je održano na sastanku od 5. decembra 1958. Na sastanku od 12. decembra govorili su nam članovi br. Veljko Vasić i br. Krešimir Brovet o događajima u rotarskom svijetu, i to prvi o djelatnosti madjarskih klubova, a potomji iz američkih i japanskih klubova. Drugo predavanje održano je na sastanku od 19. decembra po gostu g. dru. Tugomiru Alaupoviću, ministru u m., o temi „Naši Franjevci“. Klub je zaključio, zamoliti br. guvernera, da se ovo stopostotno rotarsko predavanje, kako ga je nazvao pretsjednik, izrazivši duboku hvalu članova uvaženom predavaču, otštam-

pa u narednom broju „Jugoslavenskog Rotara.“ Na ime novčane pripomoći povodom božićnih praznika votirao je klub svotu od Din 4500— nekojim humanitarnim društvima, a za državnu školsku polikliniku u Zagrebu 3500 Din za ishranu nekoliko siromašnih učenika.

ZEMUN. — Klub održao je u toku decembra pet redovnih i jedan vanredan sastanak. 3 decembra klub je proslavio svoj 250-ti sastanak kao Ladies Night skromno i bratski. Radi odličnih gostiju i sestara sastanak je vrlo dobro uspeo. 12 decembra prisustvovalo je na veličanstvenoj proslavi 500-tog sastanka R. C. Beograda 8 braće sa sestrama. Premda je klub u decembru pokazao veliku agilnost i mnogo radio oko 250-tog sastanka, posete u R. C. Beogradu, prijema novog člana, mnogo diskutovao u aktuelnim pitanjima, na polju predavanja ne može da pokaže velikih rezultata, pošto su pripremljena predavanja radi prednjeg morala biti odložena za kasnije. Održani su sledeći referati: 1 decembra Mahin i Dr. Djorić, o značaju 1 decembra za Jugoslaviju. 3 decembra Mahin i Dr. Marković, o radu u klubu kroz proteklih 5 godina. 15 decembra Karamata, o zadacima rotarstva i 28 decembra Mahin, o radu Glavne Prosvetne zadruge.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned., 20 h) topla tekuća voda, centr. grejanje, vodeći hotel u Beogradu</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>

<p>BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA (četvrtak, 19-30 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT (sreda, 20 h)</p>
<p>ČUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN KANTINA ŠEĆERANE (utorak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA (sreda, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL vodeći hotel u Dubrovniku (četvrtak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO Vodeći hotel HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA (ponedeljak, 20 h)</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL (petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL (ponedeljak, 20 h)</p>
<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>	<p>SOMBOR HOTEL LLOYD (utorak, 20 h)</p>
<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA Café-Restaurant-Bar (ponedeljak, 20 h)</p>	<p>SPLIT HOTEL CENTRAL (sreda, 20-30 h) topla i hladna tekuća voda: kafana itd.</p>
<p>NIŠ HOTEL »PARK« topla i hladna tekuća voda, naj- moderniji komfor, garaža, cen- tralno grejanje itd. (sreda, 20 h)</p>	<p>STARA KANJIŽA HOTEL MOLVAI (ponedeljak, 19-30 h)</p>
<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM (petak, 20 h)</p>	<p>STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL (četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>
<p>OSIJEK GRAND HOTEL (četvrtak, 20 h)</p>	<p>SUBOTICA RESTAURANT LLOYD (sreda, 20 h)</p>

SUŠAK PARK HOTEL (sreda, 20 h)	VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)
ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA (četvrtak, 20-30 h) tekuća voda, centr. grejanje garaža itd.	VUKOVAR GRAND HOTEL (ponedeljak, 20 h)
VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK (petak, 20 h) pionir hotel svih staleža	ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE (ponedeljak, 20 h) vodeći hotel u Zagrebu
VELIKA KIKINDA (sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca	ZEMUN HOTEL CENTRAL (četvr., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.
VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)	

TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA

CENTRALA:

LJUBLJANA

EKSPozITURE:

ZAGREB

BEOGRAD

U G A L J
 C E M E N T
 K R E Č

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC DECEMBAR 1958 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konc. meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj pris. članova	Prosečni mes. postotak	Sastanci sa 100% prisust.	Primedbe
1	Bačka Topola . . .	16	4	16.—	12.50	93.75	1	
2	Banja Luka . . .	15	5	15.—	10.20	67.93	0	
3	Beograd	58	3	58.—	32.67	56.32	0	
4	Bitolj	19	4	19.—	10.5	60.52	0	
5	Brčko	14	4	14.50	11.25	77.50	0	
6	Čuprija-Jagodina- Paraćin	19	5	19	10	52.63	0	
7	Dubrovnik	21	4	20.—	14.25	71.23	0	
8	Karlovac	27	3	27.—	26.—	96.30	1	
9	Leskovac	21	5	21.—	16.5	62.90	0	
10	Ljubljana	36	4	36.—	29.25	81.26	0	
11	Maribor	40	3	40.—	32.66	81.66	0	
12	Niš	18	4	18.—	14.—	77.78	0	
13	Novi Sad	37	5	37.—	28.—	75.70	0	
14	Osijek	28	4	29.25	23.25	79.63	0	
15	Pančevo	30	4	30.—	28.75	95.84	0	
16	Petrovgrad	23	4	23.—	22.5	97.83	2	
17	Sarajevo	30	4	30.—	21.—	70.—	0	
18	Skoplje	28	5	28.—	18.—	64.27	0	
19	Slavonski Brod	17	4	17.—	15.75	92.64	0	
20	Sombor	18	4	18.—	16.25	90.27	1	
21	Split	20	4	20.—	15.75	78.75	0	
22	Stara Kanjiža	22	2	22.—	19.—	88.64	0	
23	Stari Bečej	20	5	20.—	15.—	80.—	0	
24	Subotica	29	4	29.—	19.25	67.47	0	
25	Sušak	31	4	31.—	20.50	66.13	0	
26	Šibenik	18	4	18.—	11.—	61.11	0	
27	Varaždin	24	5	24.—	20.8	86.67	0	
28	Velika Kikinda	17	4	17.—	14.75	86.74	1	
29	Vinkovci	15	4	15.25	11.75	76.73	0	
30	Vršac	20	4	20.—	13.5	67.50	0	
31	Vukovar	17	4	17.—	15.50	91.18	0	
32	Zagreb	52	3	52.—	31.67	60.89	0	
33	Zemun	27	6	26.50	19.33	74.09	0	
	Ukupno	827	135	827.50	621.08	2531.86	6	
	Prosečno	×	×	×	×	76.72	×	